نوټ: اسم کتاب در صفحه ۴ سطر ۴ ذکر شده؛

بسم الله الرحمن الرحیم

حمد و ثنا ده هغه خدای ته چه انسان ی په ژبه او بیان لوړ کا او تمیز ی
ورکا له نورو حیوانانو په نطق: او ویا سره او خپل کلام پاک ی نازل کا په افصح
بیان سره په هغه معجز او ابلغ دی له کلام د ټولو بلغا او فصحا ستاینه او
سپاس دی هغه خاوند له چه بېلېده نښته بل خاوند او نه بل بدل د دگر لو
ښېښتی دی دی چه انسانان پخوبه و خبرو پالي او د هر ی بلیغ ویا
ملهم دی درود نا محدود پر هغه پیغمبر دی علیه الصلوات والسلام
چه موږ تی راوښوله سمه لار او روده

بیت

دی دی رهبر د کائنا تو تر ده جار سم
دی دی ناموړ د مخلوقا تو تر ده جار سم

خدای رحمتونه دی وی دده پر اولاد او اصحابو چه پر آسمان د هدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼه ستوري دي او د پیغمبر دګوتمي څلان غمی کړدوی نوای د دین
سپه سالار به له موږ ه ورکړدوای او د رحمت ور بو نسکور

بیت

د بهدي داسمان ستوري — څی رڼا ئی لوري پر لوري
شپیږ زموږ می کړه روښانه — ذوی د دوي څوږ یچانه

بخاص کره د خدای رحمتونه دوی نازل پر څلورو یارانو د نبي پر غوره
ملګریو او دده پر ټولو کورنیو او خاندان اما بعد پر دي پوه سی چه دنیا دا نسه
غوره خاصه ده او د نطق تاج هغه د کرمنا تاج دي چه خالق تعالی د
غوره خاصه آدم پر سر کښېښود کړ او پېژه زمانه کی خدای تعالی پر انسانانو کی
غوره شاعران او د دنیا خاوندان پیدا کړل چه الشعراء تلامیذ الرحمن د ګلو سوا
او ددوي دنیا وي پر کلمه داسي خوږي دي چه انسان زړه انشراح په
موي او د خوږه وزني و مرهم وي زه چه محمد هوتک یم او پا اصل پښتون
یقند هاري کښي او سم له پیره ده چه په ویلو د داسي دنیا و بخت یم او د شي
او ورځي مي هم د غه کار دي دا د یرو وختونه تیر سول چه ما غوښته چه زه د یره

شاعرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شاعرانو تذکره وکابندم او د دوی احوال سره راټول کاندم مګر زما نی ماته فراغ نه
راکاو د اهیله می په زړه کی وه چه سوه څکه چه پر قندهار د ظلم او د جفا تورتم پروت
او هیڅا آرام نه درلود او نه فراغ ګاهی به مغولو چپاو نه کړل او ګاهی به د ګرګین
د ستم سوران وه او س په حق تعالی موږ خلاص کړو له هغو ظلمو څخه او فارغ سوه
زړونه زموږ او زموږ ملک حاجی میرخان علیه الرحمه دوی له قندهار و یاسته
او پښتانه ئی د دوی له جور آزاد کړل نو زما زړه فارغ سوله اند وه او قلم می راواخیست
هغه وقت په زماله اراده ی خبر سوزموږ د پښتنو دستر ګو تور امام المسلمین د
ابن قاتل الرفضه والکافرین شاه حسین ادام الله دولته الی یوم الدین بیت

د پښتنو پاچشاه حسین هوتک — په ملکانو کی دی دی لوی ملک
د حاجی میر غښتلی زوی ګرزید — خالقه تل دوی خلان دا څمی

نوی زه وغو ښتم خپل دربار ته او ماته ی تشویق وکا او الطاف ی ښکاره کا
په دا خپله اراده پوره کاندم او د پښتنو شاعرانو حال سره راټول کاندم څله
چه زموږ پاچشاه او د نبالم خپلو دره سر شاه حسین خلد الله ملله وسلطنته
هیڅله هم د نبی و نیا خاوند او د پښتنو د شعر شوقمن دی نو ما وغوښته چه ژر تر ژره

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمی سی او دپښتنو د شاعرانو احوال لټول کړسی ښکاره دوی چه ماله
دیرو شاعرانو دپښتنو احوالو ندرا لټول کړی دی او هغه وقتونه
زیدم له وګړیو تخرمی د دیرسنه حالوند او رنیدلی دی او اوس هغه متوا
لل الله په عوښتنی کابزم د دی کتاب نوم دی پته خزانه ځکه چه دل
ن
راغلی دی چه پته وا ونو ښکاره خالق تعالی دی لهوله مسلمانا
موبږ د پادشاه سیوری دی تل وی او دایم په دغه کتاب چه ما
او سځ و د جمعه ۱۶ د جمادی الثانی سنه و ~~سنه~~ ۱۱۴۱ هجری
درو خزانو منقسم دی لمړی خزانه په بیان د هغو شاعرانو چه
دوهمه خزانه په بیان کی د هغو شاعرانو چه اوس ژوندی دی
په بیان لبنی د هغو ارتینو او ښځو چه دوی پښتونه ...ندیانه

لمړی خزانه

د هغو شاعرانو چه پخواتیر سوی او موبږ ته ددوی وینا دی ښکاره
المشایخ قطب العارفین و زبدة الواصلین بابا هوتک علیه الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

تولد شوی و او د تولر پلار بابا غلجي و رحمة الله علیه چه پخپل وقت کښی مشر گڼل کیدی د پښتنو
بیټنک په التغز کی زیږیدلی و په سنه هجری ۶۶۱ کی او هغه وقت چه لوی سو
نو یی کار د خدای عبادت او په التغز او سوری کښی د قوم سردار او بادار و نقل دی
چه په هغه وقت کی به هر کل مغلو دار غند او پر غاړه ولوت کاوه التغز او اولان او کلات
یی تالا کول بابا هوتک خپل قوم و نه راټول کړل او د سوری غر سرد ی پر مغلو شخزه د بو تله
هر دی جگړه کی مغول تالا سول او د پښتنو گڼدیو ډیر و شرل مانه خپل پلار داود خان
داسی نقل وکا چه سوری غر په د غه روح د مغلو په وینو داسی لجند سو چه پلو شو
د لمر به بریښنا ملئه کا په دی شخزه کښی پښتانه لږ او بی څواک وه چه د سرو مغلو
بیت بر راغلل او ایستد ی وکانو یو څو غښتلی د بابا هوتک خپلوان و مړه بابا هوتک
په لوړ ... داسی ... ولوله او په غښتوی د مغلو تیر شه نه ځیرل غښتلو میړو
پچه دا سندره او ریلله په جگړه تو دیدل تر څو چه سوری غری د مغلو په وینو ولاړه
او تیول ی پیپا کړل هغه سندره زما پلار علیه الرحمة داسی راته ویلی

بیتو نه

پر سوری غر بل راته نن اور دی || وگړیه جوړ راته پیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

پر کلی کور باندی مغل راغی
غبتلیو تنگ کړی دا موواردی
په پښتنا ګی ی پلخلمو دی
آدم رغی غبتلیو راسی
توری تیری غشی ترلاسی
زلمو په غشیو کړی وار وونه
ور ورباندی کړی چنل تترونه
زماد زلمو وینی بهیږی
میرګی زغلی اوتر هیږی
پښتنو هلی پر غزه جنګ دی
مهال د توری دی ونګ دی
زلمو پر ننګ ځانو نه مړه کړه
د پښتنا محکی ساته کړی

هم په غزنی هم په کابل راغی
مغل راغلی په تلوار دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
پر تنګ ولاړ دی پښتنا سی
پر کلی کور باندی مغل راغی
د تیرو تورو ګزار وونه
پر کلی کور باندی مغل راغی
محکی او غرونه په سره کیږی
پر کلی کور باندی مغل راغی
سور غر په وینو د دوی رنګ دی
پر کلی کور باندی مغل راغی
دښمن په غشیو مو پلیه کړی
پر کلی باندی مغل راغی

نقل دی په بابا هوتک د مغولو سره ډیر جنګونه وکړل او دارغنداو پوری خوا ته ی وشړل او هر کله به د اتغر او مرغی غبتلیو پر دوی یرغلونه کړل او په غرونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مغول ننوتل بابا هوتک په سپین بږیری سوځری نه دی کال وپه سنه ۷۴۰ هجری وفات سو

ذکر د کاشف اسرار شیخ ملکیار په د بابا هوتک

نقل کا مشر زوی وا وتر یغه پلار وروسته دی دقوم د مشرتابه بګړی په سر کړله چه ملکیار بابا ډیر غښتلی او قوتمند سړی و په جنګو کی به ډ لسوتنو سره به وپه یغه سنه چه بابا هوتک وفات سو ملکیار بابا د یغځ و پښتنو کانو زلمی د هسی وایی چه ملکیار بابا د سیوری په لښتو کی ډیر پهلوان را ټول کړل او هلته دی کارینه وند وکښل او خپل زلمی ی په کښتنو کړنه وکمارل مغول چه په دغو دا ینوغوبږی سول پر سیوری ی یرغل وکا او د ملکیا بابا سره ډیر سخت جنګونه وسول په دغو جنګو کښی د پښتنو ډیری ورانی وسوی او ځنی ولاړل مړه ځی او ډیر وب ته ځنی هم وخاته والډی خواته هلته ی خپل زلمی سره یټول او بیرته راغلل مغول ی وشړل او سیوری ی بیا و وان کړی

هسی نقل کا چه په سنه ۷۴۹ هجری کی په پسرلی اترنک ډیر زیک سو په سختو نیزو او په یوه میاشت ی چه نومونو او خوړ اوکړ غاړی غاړی بهیدی ملکیار بابا چه د ترنک څنګ و ته راغی هسی سنده ی وویلی

سندره د ملکیار بابا

ترنګ بهیږی د ترنګ بهیږی غاړی ترغاړی زما زړګی خو خیل لالی غواړی

(c) ketabton.com: The Digital Library

که مړ وژه مړ وژه + د ترنګ مړ وده + خاوند د یې ده + چې د مړکي موي + زما خپله سوده

که نیږدې نیږدې + نیږدې بیلتون دی + نږه نیږدې مړی + په ویرژړلی + په غم ژبون دی

که اوږدی اوږدی + په زړه می اوږدی + دا اوس په وچ کا + د ویر نیږدونه + بل د یر په زور دی

څنګه یوسه + سپینی سپو ږمیه + ورته ووایه + چه ترنګ تال کړم + ستا له خوا نکیه

که خپرو خپرو + او بو سوان کړی + بل ملکیار دی + پاته لیار دی + سو بړی بجاان آباد

نقل کا چې ملکیار بابا دا سندرې ووېلې د خاوند په قدرت ترنګ یو او بد د لړګی ماو او دلته د رود

دیوی څنډی او بلې څنډې په نلو او غږ د لبڼ بنه سو په ترنګ یو پل جوړ سو ملیار بابا هم

پردی پل تیر سوا و خپل مقصد ته واصل سو   نقل کا چې یوه ورځ ملیار بابا

د خپل تره توخی کور ته ولاړ او د خپل تره زوی نور بابا یې ولید چې غشي تیره کا ملید څنګې پښته

وکا چې ترور دا څکړی ښه ویل د مغولو په جګړه کې ستا ملا ترم ملیا. بابا دعا کړه ورته

چې تره بوره تل سوبمن او سی وایی چې هر وقت به نور بابا په جګړه کې بری موند او ماته یې د هیچا

په یاد نه ده   هسی نقل کا چې یوه ورځ د مغولو تا لان پر سیوري راغی او هغه وقت

د ملکیار بابا په کلا کی څو کسه و پیر ته له ښخمینو نور بابا چه خبر سو ژر یې ځان هغه کوټ

ته ورساوه او په یوه تن یې مغوله شړل او ډیری مړه کړل دا قول د ملکیار بابا د دعا برکت و

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مقبول سبحانی غوث صمدانی شیخ خربنبون صاحب رحمة الله علیه د پښتون بابا
د کسي د عبدالرشید بیهقي و خاوند تعالی ده ته ښکاره کمالات او کرامات ورکړي و د خدای
په عبادت به بخت و نقل کا چه د پلار په ژوندکي لا رخصت سوا و د خپلو اولاد و سره
راغی که کسی ځځ غوري مرغن ته او کله به و لاړ د غندان غره ته او هلته به ی خدای تعالی
ستاید او نمانځه او په کال کی به یو وارتلی د خپل تره بیټنی نیکه لید نه به ی کوله او پسله وفات
به ی هم زیارت ته ورتلی خربنبون بابا د شیخ اسماعیل سره چه د بیټنی نیکه زوی ځولوی سو
او هغه وخت په خربنبون د کسي له غره غندان ته راتلی نو اسماعیل بابا به ده سپی د یر
وشړل سپی والی چه یو وقت خربنبون بابا او اسماعیل د سرپي او بیټنی نیکه په مخ کښی
ناست وه د وی کور و د کسي پر غره نو خربنبون د پلار او تره لخوا په تګ او رخصت
ماذون سو اسماعیل نیکه داسی زاری وکړلی

که یون دی یون دی + مخکي بلیتون دی + له کسي غره ځځ + ځي خربنبو ندی
که وروره وروره + خربنبون ورورد + ته چه بلیتون کړی + زما و پیر ته ګوره
په ځی مرغی له + توره کرغی له + همزولی یاته + ځځ بریځی له
د خدای د یاره + خربنبون یاره + په سپرمو نکړی + زموږ کهول واره

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه مې ریږدی + یار مې بیلیږی + بیاتون ی اوږدی + ځان په سو ځیږی

نقل کا په اسماعیل بابا خیربون بابا هسی عبرگون وکاوه

شلوریځ د خیربون بابا

بیلتانه نارې مې وسوځ په کور باندی
لا به هیڅ هیرېږم په به څه وی چیښ په وړاندی

له خپلو الو به بیلیږم په سر وستر گو
دواړه سترگی می په ونیو دی شړ واندی

اسماعیل ستانا رومی زړه گی میری کی
بیلتانه خیربون بیا له تا پردی کی

نه هیریږی که مې بیا مه ستا یادی کی
په پیرود ویر به پری سی زړه مراندی

ځمه ځمه په اربړ دیون می د ی وړمح کله تد
د یانه ځوری به اچوم و ترغ تد

ستا سی یاد بمی وی لبڼ زړه وسخ تد
که دا محکمه غزوند توراشی لاندی باندی

نقل کا په خیربون بابا ولاړه یه مرغه کی هیشت سو او هلته هم وفات سو په کال هجری ۴۱۱
و سنه ورو سته ی زامن هم په غوره مرغه کی او سیدله او د کا سی اولاد بیا مره تر
ولاړه د کسی غره او پښین په لتو کی هیشته سول او د کند او زمند اولادونه خپاره
سول او ولاړل د ننگرهار او خیبر او پېښور لتی ی و نیولی

ذکر د قدوة الواصلین مظهر تجلیات الٰهی شیخ متی خلیل غوریاخیل سربنی علیه

الرحمة

(c) ketabton.com: The Digital Library

الرحمة الله الولي شیخ متی د شیخ عباس زوی و چه عباس د عمر اوعمر د خلیل زوی و خلیل
د غور یا غور یاد کنده ابن خرشبون زوی و چه حضرت سړبني قدس الله سره له زامنو څخه و
زما پلار علیه الرحمة و مانه داسی نقل و کا چه د خرشبون علیه الرحمه مرګ په مرغه کی و
او اولادی هم په ارغسان او مرغه او پښین کی سره خپاره سول څښي ورډول د
جذوب او کوډک غږ وته او امران او حسن د شیخ متی ورونه پر سخه غږه او سید ل
چه ورته د مشرورو په نامه مشهور سو د خواجه امران غرا وبي بي خالا د دوی
خور په پښین کی و چه هورکی ی زیارت دی یو بل وروری و په ګرمام کی ښخ دی
نقل کا چه شیخ متی قدس الله سره په کال هجری ۴۲۳ مزیږ یدلی وا و په عمر د پنځه
شپیتو کالو د ترنک ~~له رود~~ پر غاړه وفات سوا و پر سخه غونډی لو یه ښخ دی چه
کلات بالده سی نقل کا چه پر سخه غونډی هیڅ او به نوی او دلی ډلی پیښا نده او لا دی
چه په دوبي ددو زیارت ته تلل د ترنک له رود ه به ی او به ورسره و وړلی یوه ورځ
شیخ محمد زیرح د ده مشر زوی د ده په زیارت کی د ننه د یر تږی و کړی نقل دمتی بابا
له قبره سره نژدی اوبه را د غور څیدی او هلته بها نده چینه پیدا سوه داو به تر
او س هم بهیږی او زایرین یه علي چښی نقل کا چه شیخ متی با بالوی زاهد او عابد

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په خاوندمین سړی وو ده اولاد و لا پل او په پیښور او بدبنی کی میشته سول او هلته له دوی څخه لوی لوی ستانه راووتل شیخ زهیر د شیخ امران څخه روایت کا چه شیخ متی بابا لوی عالم او د دین مرشد و په غندان کی ی یو کتاب وکښلی چه نوم ی و د خدای مینه په دغه کتاب کی متی بابا خپل شعرونه هم وکښل او داسی مناجاتونه ی وویل چه د پرونه ی ویلی کول دغه یو شو بالخیله پلاره اوریدلی وچه نقل ی کاندم

شعر

پر لویو غرو هم په دښتو کی | په لوی سهار په نیمو شپو کی
په غاړه بوغ او په شپیلکو کی | یا د ویر ژړلو په شپیلو کی

تول ستا د یاد ناری سوری دی

داستا د مینی ننداری دی

جنډی زرغون که په بیدیا دی | د بربنا څواته په خندا دی
ترنګ چه څو دی په ژړا دی | دا تول اغیز د مینی ستا دی

تول په ښکلا دی ستا له لاسه

ای د پاسوالو پاسه پاسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

که لمر سرو بنا ندے ی سپین دی | یا د سپوږمیه تندی ورین دی
که غږدی ښکلی پر تمین دی | لکه هنداره مخ د سپین دی

ستا د ښکلا دا پلوشه ده
دای یو سپکه ننداره ده

دلته لوی غرونه زرغونیږی | د غرونده وږمی پکښی چلیږی
بوراوی شاوخوا گرځیږی | سترگی لیدو ته ی هیښیږی

لوی خاونده مقتدر ته ی
تل د نړی په ښکلایده ی

خاونده ښکلی ستا جمال دی | ښکاره ی لوی پلو کمال دی
که ورځ که شپه که پیری کال دی | ستا د قدرت کمکی مثال دی

ستا د لورو یو رڼا ده
دلته چه جوړه تماشا ده

زړه می دا ستا د مینی کور دی | سوی د عشق په سوخند اور دی
رپی وتا ته ستا پر لور دی | بیلدی، بنځ دی ورکړی پلور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا د جمال په ليدو ښاد دی
که نه وی دغه نو برباد دی

په غزو کی ستا د عشق شپېلکی دی | د دی نړی په عشق سمی دی
که غټ که وړه که پټه نړی دی | ستا د جمال ځری هر شی دی

چه پر دنيا می سترګی پرېږی سوی
ستا د جمال په ننداری سوی

نه هسک نه محکه وو تور تم وو | تیاره خپره وه تول عدم وو
ندا ابلیس ئی آدم و | ستا د جمال سوچه پېر تم و

چه سو ښکاره ښکلی دنیا سوه
ری خلق
د پنځ پر لوری ی رڼا سوه

مزه چه څرګنده پر دی دنیا سوم | د ښکلی مخ په تماشا سوم
ستا پر جمال باندی شیدا سوم | لېونی ستی را حلا سوم

په ژړا ژاړم چه بېلتون دی
یمه پردیسی بل می تون دی
ژی جاری

دیرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګړ یې وولې متي ښارې | سوری ئي او وری غاړی کالری
څه غواړې څو والي څه باړي | خپل قوتون او کور و کلي مړا ړي

چو یې چه بیل سی یمه خواسی
تل دې د بن په لور ژړا سی

نقل کا وه سی چه د شیخ متی علیه الرحمة کتاب د خدای مینه به تل د ده پر بدیره پروت وُ او وګړ یو به ښه پاړ کی ژغول او هر چا به ویل نو بری ژړل ښه وقت چه مغول را غلل ښه کتاب یې وا خیست او ورسته نسوه خرګنده چه څه سو

ذکر د جهان پهلوان امیر کروړ زوی د امیر پولاد سوری غوری نقل کا مؤلف بدة الواصلین شیخ کته متی زی غوریا خیل چه خپل کتاب لرغونی پښتانه کی چه دی نقل کا له تاریخ سوری محمد چه په بالشتان کی لیکلی او صوندلی و شیخ کته علیه الرحمة سی وائی چه په تاریخ سو کی راوړی چه امیر کروړ دامیر پولاد سوری زوی و چه په کال سنه ۱۳۹ هجری د غور په مندیش کی امیر سو او جهان پهلوان ی باله وائی چه د غور کوټونه او د بالشتان او خیسار او تمران ماڼۍ او بر کوشک ی تول و نیول او د رسالت له نسبول ی په خلافت کی ډیر لوړ ملګونه و کړل نقل کا چه امیر کروړ ډیر غښتلی او پهلوان و په یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تن له سلو جنګاورو سره جنګیدی ځکه ئی نو کروړ باله چه معنی ئی ده ټلک او سخت وائی چه
امیر کروړ به په دوبی زمین د ږدرکی واد هستئ ی مانی درلوده چه کهتت د مندیش پښتان
واو په دنمه ځای کښی ښکار کاوه او عشرت یې تاریخ سوری کی راوړی چه دا امیران له پړه
بخور او بالښتان او بستکی واو د هغه سوریانو می له اولاده دی چه د ښاک له پښته و
امیر پولاد په هغه دعوت کی شریک و چه ابو العباس سفاح د بنی امیه سره جګړه کړی له او ابو مسلم
ئی هم مرستی وه تاریخ سوری محمد بن علی البستی داسی کښلی دی چه د عباسی دعوت په جنګو کی چه امیر کروړ له
ډیری سوبی وکړلی نو ئی دا بیتونه وویل چه ویارنه ئی بولی هغه دادی چه شیخ کته علیه الرحمة
تاریخ سوری را نقل کړی دی

ویارنه د امیر کروړ جهان پهلوان

زه یم زمری پردی نړی ملا اتل نشته
بل په زابل نشته
په هند وسند و پر تخار او پر کابل نشته
لما اتل نشته

غشی د من می ځی بر یرنا پر میرځنو باندی
په ماتیدونو باندی
په ژوبله یونم یرغالم پر تښتیدونو باندی
لما اتل نشته

زما د بریو پر خول تاویږی هسکه نمنځ و پیو یامه
د آس لسوری محکه ریږدی غروند کاندم لتا می

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړم ایوادونه اوجاړه   لا اتل نسته

زما د توری ترهشپول لاندی دی هراة و جروم   عرج و بامیان و تخار بولی نوم زما په اودوم

زه پیژندویم پیروم   لا اتل نسته

پرمهو زما غشی لوئی داری دښمن راځه   د جیرنو الرو دیرځندو ځم تښتی پلن راځه

رپی نه یون راځه   لا اتل نسته

دغرنج سوبه می د توری بیخ سور وکړه   پیاداری می لوی وی دکول د سور وکړه

سترمی تربور وکړه   لا اتل نسته

خپلو د گروړه لور پیرزوینه لوم   دوی پیادینه سنه بامم بندگرو زنه لوم

تل ی ودنه لوم   لا اتل نسته

پرلویه عمروی ونیادرومی ندبخښه بتیال   نهی زما د نوم می بولی پر دریځ ستایوال

پورځو شپو میاشتو کال   لا اتل نسته

شیخ کته علیه الرحمة لتاریخ سوري نقل کا چه امیر کروړ عادل او ضابط او د ښی ونیا خاوند و ده به هر کله شعر ونه ویل بیکال ۱۵۴ سنه هجری د پوشنج بیخ گو لښی مړ سو او تر ده وروسته ی زوی امیر ناصر ایوادونه ضبط کړل او د غور او سور او بست او زمین داور یه محکو خاوند سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر شیخ اسعد سوری علیه الرحمة شیخ کټه یکتاب کی د لرغونی پښتانه تاریخ سوری سی نقل کا چه اسعد سوری پغور کی او سیدی او هلته د سوری خاندان پپادشاهی کی دیر عزتمند و شیخ اسعد د محمد نوی و چه یکال سنه ۴۲۵ هجری په بغنین کښی وفات سو شیخ اسعد علیه الرحمة دیر بند اشعار ویل نقل کا چه سلطان محمود غازی پر غور باندی د امیر محمد سوری رحمة الله علیه سره جگړه وکړه او په آهنګرانو کی ی محصور کا په دی وقت شیخ اسعد هم د آهنګران په کوټ کی و هغه چه سلطان محمود علیه الرحمة امیر محمد سوری و نیوا و بندی ی بوت غزنی ته نو امیر محمد سوری په خورا زړه ور او عادل او ضابط امیر و له غزته د بند مړ سو او شیخ اسعد په دوست و د امیر محمد سوری پر مرګ ی داسی ساندی وویلی په یوه بولله کی چه قصیده په عربی ده

ولهٔ فی القصیده

د فلک لیچارو نن وکړه م کوکار
زمولوی هر ګل چه خاندی په بهار

هر غټول چه په بیدیا غوړیده و کا
ریژوی ی پانی کاندی نار پنار

دیر غځ نو د فلک تښپیره شند کا
دیر سرونه کا تر خاورو لاندی زار

د والمن لسره ټول پر پیاسی مرسی
د بی ورته لو دینی توی کاندی خونخوار

په لسبر مدی زمری ربی زنګلو کی
له اوکو به ی د اری تیرو جبار

هم ی غښتی سکبنی د ال د ژو بلورو
رستان ټی نخلا کاندی پیدار

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې ملاوې نکوېږي پښتنليو

پیوه گردښت ې پرېباسي لېرمه
څه تيرې شه ظلم کاندې اې فلکه
پو يېر نژلولو نکړې پرېږده لرا مېړه
هیڅ روغې ې په زړه نسته ستا له خوره
له تیر پودې اوښې څاڅې له اوره يځيو
ښه لاس و اخلې لحوړ ښه لورې
ښه زړه وسوځوې په هیڅ باندې
ښه وصل کړې یین لېل مینه
ستا له لاس دې پرانته زه بېل نه گیروې کا
کله غوټې کاندې مرا نډې دزه کیو
کله تکې واچوې پر نانه ولیو
کله غورځوې وا لکمن له ملک پلاز ولو
زموږ ځیر زړه ولوډنن بیابو عشقي ودوشیت
په سورلو باندې ویر په يووت لیاسه

دا فلک سیر وکا څه کا بې گزار
نه ې عشقي نه لنډې وې نه ې سپار
ستا له لاس نډې هیڅ گل بلیه خار
پر نتلیو اوسوې دغم نا تار
بېلوې په ژړا زړه بین لیار
چیني ژاړې پورته ورته ستا له ښار
ښه ملا کړې لبې وزلو له تزار
اې رنافت
ښه پېرلیوړې له گردښته له ملار
نه درملي تپونه دافگار
هر پلو ته تیپي زړه ونه یڅار ځار
کله تیر باسي وگړي هو بنیار
کله شیرې کړې گریوان دښمنې چار
کله کنبیوې پچاوړ وکې با دار
ودرتړو بلله په دې عشقي هزار
محمد و اکمن چه و لاړې پیل دار

یو وار سوا سیر پلاس د میر شمنو
په سماوي ودان آهنګران و
د محمود د ژوبلو سره پلاس کښیوت
تنګیا لیو له قید مړینه ده څکه
سر ښږي ي غوره ښاوي هلویره کا
پدی ویر د غور وګړي تورتمږي سول
ګوره ښاځي رنځي او ښني لډک غږولو
نه ښځه زرغا د غږولو د بید یاده
نه څهتول بیا زړ غږیږي بیلا ښو لو
نه له غرچه بیا راځي کاروان د مینګو
د پسرلي ادره تودي اوښي تو یند
داپه څه چه محمد ولاړ له منزه یه
نه ښکاریږي ښځه سور د سور بلیتو
چه به ښجلیو په ښځا پکی خندله
ښځه غور په ویر ناتار د والمن کښیوست
لاس د مات سه ای فلک چه د وکا

اشتقال یی وکه قبر له بلوار
په تمیکنه و پر درست جهان اوڅار
چه غزنه ته ي باتلي په تلوار
سدي والوتله ښکته پردي لار
د ښمر یو بیکاریو کلدوي څوار
پدی ویر رنا تیاره سوله د ښار
د اکرونګي ساندي لي پښور بار
نده زړکیو پیسا دي کمتار
نه بامي بیا مسیده کا په کهسار
نزا دروي غور ته بیا جوپي د ښار
مرغلري به نیسان نکړي نثار
په ویر نده ي سر غور لیتول سو ګوار
نه ځلیږي ښځه لمر پردي دیار
چه به پیغلو کا اتن قطار قطار
ښځه غور سو د جاندم غندي سوار
محمد غندي زمري د مړیني ښکار

ایمیتن

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین زرگی فلک ولی لا ولاړی — ای دغور غروټو پرتښه سنوی غبار

هلکی ولی پرین دلو پیرلوړی — لاندی باندی سره ورک دا شعار

چه زمری غندی وا کمن ځی لچهان — چه ټوک کړی په نړی باندی قرار

مېنځ پښا ای محمده دغور لمړوی — په نړی به نه وی ستا دعدل سار

ته پر ننگ وی ولاړ پتنگ گڼم مړ سوی — هم پر ننگه دیه ننگه کا ځان ځار

که سوری د پتنگ پر کاندی دیرمن سول — هم بو یا ړی ستا پنوم ستا په تبار

بخت ګڼی دده تون رنحوړ و اکمنه

هم پښا دوی دیر لور د غفار

ذکر د بنکار نده ی علیه الرحمة چه دغور و یوه سه پدی چه شیخ کته متی زړ رحمة الله علیه کښلی دی پکتاب لرغونی پښانه کی چه پتاریخ سوری کی دی چه بنکار نده بیشته دغور و او کله کله به پنځزند او بست کی هم اوسیدلی پلار ی احمد نومید او دغور دغیرو رزکړه کو لتزال و بنکا رندوی د سلطان شهاب الدنیا و الدین محمد سلم شنسباک بپادشاهی کی هوز او د درناوی خاوند و او هغه وقت چه هغه سلطان پر هند یرغل کاوه بنکا رندوی چه شاعر او عالم سړی و هم د هغه سلطان په لښکر وکی واه هسی و ایی چه بنکار ندوی پمهال کی د سلطان محمد سام او سلطان غیاث الدین غوری

دستايي قصيدي لري چه بولي دي محمد ابن علي وايي چه سبب كښي ماده د بوللو غنت
كتاب وييدي او ده هغه ثحو مي د غه بوللي چه د محمد سام عليه الرحمة ستاينه ده كښله

القصيدة في المدح

پيرلي ښكلو نكي بيا كړه ښكارون بيا ي ولونل په غرونو كي لالون
مخلد ښنه د ښونه ښنه مني ښتي سوي طيلسان زمردي وا غوسته غرون
دنيسان مشاطي لاس د مجيد ودي مرغلرو باندي وښكلل بڼون
دغټولو جنډي خاندي وريدي ته زرغونو بڼو كي ناڅي زلمي جون
لكه ناوي چه سورتيك په تندي وكا هسي وگا نل غټونو سره پسولون
مرغلري چه اوره د خونو ليه پيڅلاسي سوه راند خپاره د ښتون
زرغونو محكو كي ځل كا لكه ستوري چه پرهسك باند ځليږي سپين گلون
سيني واوري وېلېده كاندي بهيږي لكه اوښي د مين په گر بوانون
هر پلو رڼي والي بها ندي خاندي له خو ښيده سروهي له سينگرون
هر پلو د گلو وبزم دي لوښلي تواراغلد له ختنه كاروانون
د ميح چه پوبه مرو روندون بيامومند پيرلي مگر ميح سو په پوكرون
لدمېرو خاورو ي آغلي گل راويوست وچ بيديا او غري كړل د جنتون
سري جاجي چه راښشت كړ اشتكره گيهځ چو رڼي چه په بڼ وكا بوغون

په

(c) ketabton.com: The Digital Library

په برېښنا چه ښنغ د چو نیو لغوږ بیده سی
د زلما تا پي ماغلي دي پر جنب یو
د پو ملوچخ سور کړي پسرلی دی
د هندارو په ډیر غرون سپین د پرنگن دی
پخو ځنگ غو ځنگ لېخولي ځگوند باسي
ښه چوني پستایه د جنډیو موږ سي
د شنسب د کهالد خلجي لمر دی
د ښندو او روی درست ایواد ورغونکی
پرابل چه د بری پر نیلي سپور سي
نه ي شو ک چي ته دري د میر ځمنو
د اسلام د دین شهاب د نري لمر دی
هره بلا چه دی پر هند وسند پرغل کا
په پسرلي چه ي تیزون په اٹک وکا
نه به د ملتان غندي روڼ ستوري په سنگ ځلي
ای ښنگر
نه به راوي جگړن د سفیا پلو رې

ای شاګره ای ښکاره
تو اچنډي سره پیو دي اشلکون
لکه پخلید غتي کاندي مکيزون
یو د بل پخاره اچوي لاسون
چه پړاو اوروبا ندي ځل وکالمرون
لکه شنه پاڼي شنا کاندي سیندون
ښه موږ سم د سلطان لپضتون
د پسرلي په معود و دان لده رغون
له قصداره تر دیبل ی یو نون
پلا هوری د میرانی گزارون
نه ی تو ری ته تینگبري کلک د الون
نور ستهان ی گر رنا بیجا دون
رنوی تو ره نري په شهابون
غار دغاړي ترې سو لله زیون
که څه پور ته سي لخوره د یر میرون
نه به نري څو ک د هند خاره ښهرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

به څوک زلمي د غور سره راغونډ کا
یو ځاوند شهاب الدین دی چې ئې وکا
په جوپو جو یو جگړن ئې هند تر یون کا
تن پسینه باندې تیر یې بې یرغل کاندې
ځیان سیندي هم لړاره ایلاې کا
پیهر کال اټک د ده بند راغلی کاندې
پښتو ځا ښکلي زلمي چه زغلي هند ته
زرغونې ځنتې اغوستي وې دې مړونو
هر گیهځ چې لمر ښکر کیږي له ځا تیږه
کله بریځ وې له غرمه وې کله برمل وې
د شهاب جگړن به نه کښیني لږ غلو
زمري کله کاږي ځان له بیر غلګړیو
یا به جنگ کا د بریو ړنګې پهندکې
یا به ورانګا بود توتون د بمبهو
پر نا ادی ته تل د دین شهاب

د داوړ توري به چرې کا ځلون
په بې لوري هر ایواد ته یرغلون
چه د غور باد ار ښیبت وکا زغلون
په پرتم ئې زمري زړه دې په زنګلون
پر اوږ وو وری د غور بالو ښه ایرون
غوږوې په ځنډ و خپل پاسته سالون
نو آغلیه پیغلې کاندې اتهنون
بت به ئید یا هم پسوللي وي ځانون
څو چه یونا د لویدیځه پخښون
که لرمل که لمر لویده له تر ملون
نه به پیر یږدي د ازلمي خپل بهیرون
څوې نکامات متون ویریږون
یا به بیریږدي هم پدې چار سرون
یا به لسره کاندې پو بیو ایوادون
نوم د تل وه به د یېځ په نمر د لون

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوار هغه سي ستا پتوره د هند لو ريه | شو چه نښت کړي له نمري بود تو لون

ستا پېژندرمه د خاوند لوی ځښتن وی

مور نو ستا پرسته يونه ځو چه يون

ذکر د زبدة الفصحاء ابو محمد هاشم ابن زيد السرواني البستي رحمة الله عليه

په لرغوني پښتانه کښي هسي حکايت کا شيخ کټه رحمة الله عليه چه ابو محمد هاشم د هلمند په سروان په سنه ۲۲۳ هجري قدسي زيږيدلی او په بست کي ی لعلما او فصحا ځخه لوستنه وکړه او ور وروسته ور په عراق ی پلو کوډ وليوا تمد ځخه سمع وکړه او ابن خلاد چه ځرګند وپه ابي العينا سره ی په بغداد کښي عمر وند تير کړل او له هغه دی د عربي بلاغت او اشعار ولوستل او په کال سنه ۲۹۴ هجري قدسي له عراق بيا راغی دری کال وروسته په بست کي وفات سو نقل کا چه ابو محمد په عربي او فارسي او پښتو شعرونه ويل او هغه وخت چه د ده استاد ابن خلاد پيتر کوری وند سو نو ده به ی خدمت کا او د هغه ځخه بدی خوا ښه شعرونه په ادب کي د عربو او ويله ابو محمد عربي ځخه په پښتو د خپل استاد ډير شعرونه هم را ژړ ولي دی ابن خلاد چه يو ظريف او اديب سړی و ډيره شعري د هم ستايلي دی او ابو محمد هغه شعر داسي په پښتو را اړولی دی

شعر

ژبه هم بنده دنیا کاندی چه ی وینه
د خاوند پلاس کښېنږد او درېیمون

ژبور ور لره ورځی دنیای اروی
د درېیم خاوندان تږ ی پوه ی ته

که درېیم ی ځنی ورک سوسی تللی
پر نږی ی پنځرو وی پیښ نده ون

که بدا ی سوځی وبولی خلق وایی
د دنیا ده رښتیا نه لره شتون

که بی ونږلی ووایی رښتیا خبره
نور ووایی دا خو سوځی دی تیرون

سو درېیم ښندی په چا لره وید برڅه
د درېیم د خاوند برځای پرتمون

درېیم ژبه ده له خوک ژبور پیژن
ده وسله که خوک پکا نږی قانون

نقل کا چه ابو محمد په پښتو یو کتاب کښلی وچه په هغه کښی د عربی د اشعارو فصاحت او بلاغت بیان کړی وا و نوم ی و د ساتو و بڼ هد

ذکر د عارف ربانی برهان السالکین شیخ تیمن رحمة الله علیه زما پلار قدس الله سره له کتاب د بستان الاولیا چه شیخ المشایخ بستان بړیځ کښلی دی پکال ل ٩٥٦ سنه هجری قدسی دا سی نقل کا چه شیخ تیمن د شیخ کاکړ علیه الرحمة زوی و خلکه چه دی د غور بری غوانه ولاړ او سلته هیشت سونو خلق ی او لاد اوس پکا کرد کښی

منشیری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشمیري خو یه اصل دوی دکابل او لاد دی او دتیمن رحمة الله علیه زاهد او عابد او ولی و
نقل کا چه کابل بابا لا ژوندی و تیمن لغوره وښي او پیژوب کښې دکابل بابا پیدا شوی و کړه
بیا ورو بیا او په کجران کښې و او سید او دعلا و الدین حسین شام په زمانه کښې وفات سو
دتیمن بابا دغه شعر و نه زما په رنه لبتان الاولیاء تحفه نقل کول او ماله تحفه وا ور یدل

شعر

گیهیځ رڼا دلمر خپره سوه زما پر کور دوېرنا ره سوه
د بلبلتون ورځ تورد تیاره سوه
بڼ سونا ښا په چه بیلتون راغی

زړه می لړی وير ښي شين دی ښه په زړه ار په ښه تحفه نادرین دی
زړه عوت له او ښو می سادین دی
پښول نولیږم چه تا خوان زغی

نه به بیا یم نه به بیا راسی نه به تیاره شپه زما رڼا سی
نه به شتهي راته پیخلا سی
بیلیږی چیری ی او س د یون ځی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د څښتن یاد دی هیر می نه کړی آغلیه مخ چه پدیا نه کړی

اور بل دی پر ښودی وانه کړی

پر ما د بل اور کړوون راغی

ذکر د کاشف اسرار عرفان شیخ بستان بړیڅ قدس الله سره العزیز زماپلار علیه الرحمة لقد ما څخه روایت کا چه شیخ محمد بستان په قوم بړیڅ و په بنوراوک ی کور و دده پلار محمد اکرم رحمة الله علیه هم د خدای ولی و او د بنوراوک راغی بلمند بر غاړه په یوه کوډله کښی اوسیدی او د خالق په عبادت بد ایه و نقل کا شیخ بستان له پلاره ډیر فیض وموند د په ځوانی ولاړه هندوستان ته او هلته په بلو ښار ګرزیدی او آثار د قدرت یې تماشا کول او هغه وقت چه وطن ته راغی په ۹۹۸ هجری ی د اولیاء الله په بیان کتاب د بستان الاولیاء ولیکښل او زماپلار رحمة الله علیه د غه کتاب په بنوراوک کښی د حسن خان بړیڅ په کور کښی لیدلی و چه په دی کتاب کښی شیخ بستان علیه الرحمة د ډیرو پیغمبر اولیاء حالونه او کرامتونه او خوارق د عادات کښلی وه او ډیر ډیر اشعار یې هم را نقل کړی و لښو روشاعرانو او خپلو شعرو څخه د غه شعر ما د خپل پلار له خولی واوریدی چه د شیخ بستان رحمة الله علیه دی

شعر چه بدلی بولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر کړه پر ما — راسه ګذر کړه پر ما

دښمن او بد دی زمانه کې وریت په انګار کینا — بنې تار و نار کینا

خود به ویلیږم چه مې زړه پر تا مفتون کینا — ځان مې زبون کینا

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو ولنظر له پر ما — راسه ګذر له پر ما

وکه نظر زما پر حال چه پروت رنځور یمه تل — یو ییر نا سور یمه تل

لړزه مې څاڅي وینې سور یو بوخیل یمه تل — په اور جلبل یمه تل

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر له پر ما — راسه ګذر که پر ما

له درد سوز تل ناری او غلبلې و همه — ګریوی سو ...

هوآن مې چیرې نه آرام نه یکا ونه دیم — نه راحت کړ نه ...یم

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو وار نظر له پر ما — راسه ګذر له پر ما

د خوږ بوز ... لحال ته مې ای باد ... کاد — یې د بې د زلو همراه

د ضیاع غربت پروې بستان ته کړه د ... — کړې له ګنا د ګوا ...

اوښکې مې څاڅي پر ګریوان یو ولنظر له پر ما

راسه ګذر له پر ما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د امیر المفضل شیخ رضی لودی علیه الرحمة پلوه سره به دی چه کامران خان ابن سدو خان پښتو پر صفا کښ په ۱۰۳۸ سنه هجری قدسی علی صاحبها التحیة والصلوة والسلام یو کتاب وکښی چه کلید کامرانی ئی نوم وو بدی کتاب کامران لکاب د شیخ احمد ابن سعید اللودی چه په ۶۸۶ سنه هجری ئی کښلی او نوم ئی اعلام اللوذعی فی اخبار اللودی دی هسی نقل کا چه شیخ رضی لودی د شیخ حمید لودی وراره و چه شیخ حمید ملتان پاچا سو نو ئی خپل وراره پښتنخوا ته ولیږی چه خوږ خلق د اسلام دین ته راولی شیخ رضی راغی دوه کال د کسی نیغ وګرزید او هلته ئی ډیر مخلوق مسلمان کړل نقل هسی کا نصر د شیخ حمید زوی چه ملتان کښ د ملاصده له لاسه تخو سر کښینوست او له ئی ځه ئی د الحاد او اسماعیلی فرقی عقاید زده کړل او وګرځیدی د دوی په اعتقاد ملحد سو چه شیخ حمید رحمة الله وفات سو نو ئی پر ځای د نصر کښینوست او د الحاد ترویج ئی شوره کړی او قرامطه ئی را وستل شیخ رضی علیه الرحمة چه سو چه مسلمان د خپل ... نصر ته ئی د اسی پاره کی وښل او دا ئی ستو

پاره کی

د الحاد پلور دی تر پلل	ګروه دی زموږ و کوراوه
موږ رونلی په نه پارنه	تا پټور ویتو راد د
لرغون و لی ګرد هیدلی	چه دی ګوښی ای اده

معذ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سبغه ګروه دی اوس آیه کم	چه پلرو دی رڼا وه
لودی ستا پنا مه پیک سو	که سپر څو مو درناوه
لفر ندوبی له کهال	لودی نه یی په کاوه
زموږ رغاده ستا له ګروه	وادبیات دور خلوی په رغاوه

شیخ احمد لودی هسی نقل کا چه لفر لودی هسی د شیخ رضی رحمة الله علیه عنه کوت دعا

دالحاد پیتور توږن سوم	زه لرغون څو ملحد نه یم
زما د بنه هسی توږا کړل	که ملحد یم د دښنه یم
له اسلام نه تر پلمه	توږانو څخه په تر پلمه یم
ګروه می سغد لرغونی دی	اوس هم کروه په پلر غونه یم
د اسلام پیر هسک په ظلم	د توږانو ته تیاره یم
د لودی ناوی سنتی یم	د حمید نه لوی کنهاله یم
توږانی د بنن چه وایی	زه لګروه په آیه یم
دای توږ تاسی دره هوی	ز هومن ستاسی په تله یم
ه د بنو دیناوی معجزه	زه لودی یمه څوزه یم

عفوا الله الماضیین ورحمة الله علی الذین اعتصموا بحبل الله المتقین

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر مقبول ربانی شیخ عیسی مشوانی رحمة الله علیه هسی نقل کا خواجه
نعمت الله هروی نوشتهی پښتون افغانی کښی چه په دوران د جهانګیر پادشاه
ی وکښلی چه شیخ عیسی په قوم مشوانی و او په دالمری سکونت کا او د شیر شاه سوری
په دوران کی ګوندک وهی وایی چه شیر شاه ته خلقو وویل چه عیسی شراب خوری
کا شیر شاه خلق وګمارل چه ولاړ سی او د شیخ شراب وویني چه راغلل شیخ پخپل
کور ناست و د صراحی او پیاله ورته پراته وه خو ابهی د پادشاه سړی چه راغی وی ویل
ای شیخ په دی پیاله کښی څه خوری شیخ ویل راسه ته هم ی وخوره سړی چه صراحی . بیا که
په پیاله کی شیدی را توی سوی ولاړ او دغه حقیقت ی پادشاه ته بیان کا
معرفت الله کښلی دی چه شیخ عیسی رحمة الله علیه لوی ولی و او د خدای په توحید کی بنه
شعرونه په پښتو او فارسی او هندوی ویله د پښتو یو شعری دا دی

پخپل کار کری پخپل انکار کری || کله باد رسیم کله می خوار کری
تخو تادری په صفتو نو || کله می نور کری کله می نار کری

عیسی حیران دی پدی شیو نو
کله می یار کری کله اغیار کری

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د سلطان السلاطین سلطان بهلول لودی علیه الرحمة الله الولی

په مخزن افغانی کښې نعمت الله رحمة الله علیه لیکلي دي چه ملک بهلول د ملک کالا زوی و په هندوستان د سلطنت لوا یسکه کړه او د (ملک) غیاث لودي طایفې تخت و بهیری زماني دي لودي تبر سلطنت ته پیښ ورکښې ملک بهلول په سرهند د اسلام خان تر وفات را هسې استقلال وموند او تر جنګو په ورو ستو پر دهلي خطبه او سکه ووهله پانی پت او لاهور او هانسي او حصار او ناګوري د ملتان تر ښند و پوري ونیول او د هندو راجګانو سره ئې سخت جنګونه کړل او اته دیرش کاله ئې پر هندوستان سلطنت وکا او ډیر عادل او عالم پادشاه و پکال سنه ۸۹۴ هجري قدسي وفات سو لله چه وایي

بهشت صد و نود و چهار رفت از عالم
خدیو ملکستان و جهان کشا بهلول

د سلطان بهلول علیه الرحمة وفات په تند د جلالي قصبه کې و او محمد رسول کلا تو ال هوتک چه په بیاض کښې لیکلي دي چه په هندوستان د برسات په موسم خلیل خان نیازي هسې رباعي انشا کړه او د سلطان بهلول پادشاه په مخکښې و ویله

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمري اوريځ ژاړي له پاسه　　کوليه بوغ تابيلتون له لاسه
په سعدلوني کوبه يجول ستا　　دامرحبا کاستا زموبنه هواسه

سلطان بهلول رحمة الله عليه په دا رباعي ولغو بزه پجواب ی دا رباعي سمدستي وويله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کيرم په درکړه راسه　　نوره اوريځ د داد له پاسه
حول مي د عدل به درو روڼ دک　　جهان بزيب موي زما له لاسه

ذکرد خان عظيم مکان خوشحال خان بيگ عليه الرحمة

محمد رسول هوتک پچيل بياض کښي ليکلي دي چه خوشحال بيگ د شهباز خان خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجري پيدا سو او د دوی خان خواخيني او غښتلي و خوشحال بيگ خوکال په هندوستان بندي ؤ او بيا ی له مغولو سره ډيري جګړي کړي او د اورنګزيب پاچاه سره ی ترمرګه دښمني وکړه او په دغو تاوکښي مرسو نقل کا چه خوشحال خان بيگ د ختکو سرداري کړله او هم ډير زاعن ی درلود چه لقول شاعران و او پخپله خوشحالبيگ هم د غزلو ديوان لرينده چه دده

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي

خمری او ریحې ژاړي له پاسه | کو یله بوغ تا بیلتون له لاسه
په سعد لونی کوه بیحزل ستا | دا مرحبا کاستا زمو بنه مواسه

سلطان بهلول رحمة الله علیه په دا رباعي ولغو بزه پجواب ی دا رباعي سمدستي وویله

رباعي د سلطان بهلول

ملک بزرعون کیږم په درګه راسه | ګوره او ریحې د داد له پاسه
خول می د عدل به درو روڼ دی | جهان بزیب موږ زما له لاسه

ذکر د خان عظیم مکان خوشحال خان بګ علیه الرحمة

محمد رسول هوتک پخپل بیاض (ښ) کښلی دی چه خوشحال بګ د شهباز خان خټک زوی و چه په سنه ۱۰۲۲ هجری پیدا سو او دا خان خوا مرنی او غښتلی و خوشحال بګ څو کال په هندوستان بندی و او بیا ی له مغولو سره ډیری جګړی وکړی او د اورنګزیب پاچاه سره ی تر مرګه دښمني وکړه او په دغو تاوکښي مړ سو نقل کا چه خوشحال خان بګ د خټکو سرداری کړله او هم ډیر زلمن ی درلود چه لوړ شاعران و او پخپله خوشحال بګ هم د غزلو دیوان لرینده چه دده

غزلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه ډیر ښه دی او ځلځله ښکلي هم په شعر وایي او قصاید هم ډیر نقل کا چه
خوشحال بیګ د مغلو په بند کښی وو او پلار د رنتهبور کوټ بندی وو پښتانه ختکان ولاړل
او ددوی ، مغه ښه پیخانی راویوست اورنګ زیب لښو بیخبر څو چه دی خپل وطن
ته راورسیدی او مغه پادشاه سره ی جنګونه وکړل د خوشحال بیګ ملی اکوړي خو میږی
او ښلته ختکان پراته دی پنځلو خوشحال بیګ عالم او شاعر ښیده سو روایت کا
چه خوشحالبیګ هر ایه په فقه کښی په پښتو راوا په وله او ډیر کتابونی دکښل
او په کال سنه ۱۱۰۰ ھ هجری وفات سو محمد رسول هوتک پخپل بیاض د ځان علیین
مهان داسی شعرون کښلی دی چه زه ی هم پدی کتاب نقل کاندم

غزل

پکاته یماته می سترګی په خاته شی
چه خبر دی د راتلو د باندو شی

ته خو اوس لساند ولاړی مرور شوی
دا ځا یاری وهم ګندن پیزد شی

چه دیدن د محبوب وکړمه تازه شم
لله ګټت چه باران سره اوبد شی

کوره تارا باندی کومی کوډی وکړی
که په پینبو درځی دردهم زړګی نډ شی

پیارمان د مغه وقت یم دریغ دریغ
که د زنی سیب ی بیا دما پخوله شی

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیل یار د جدایی سبب کاروی — لکه روح چه له وجود بیواته شی

بخته بوبزه مدد بیاراسره وکړه — چه پیغمبر کښ می بیا تلقی یاروده شی

د خوشحال سلام پوارو وخو یارانو

گندی بیا می پلید و سره نه بندشی

ولہ ایضاً

که مسجد کوهی کندیر — وار یودی نښته غیر

یومی بیا بوند پهر ڤه کښ — چه می وکړ د زړه سیر

بنده خای پسیر گرزم — چه تر سر سیری طیر

خوشحال یودینی خوشحال لدی

ورند ورے دی غیر و نږیر

و من رباعیاته رحمه الله

چه خوشحال دی یا تر سنده وی — یاری له دو سره وسره زنده وی

د بدو بدی بدی په تنگسه بلاته — بتر تر دواند شکم بنده وی

ولہ ایضاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښيار ښکليد په ورمو لوڼيا ته کا　　　ورموند وايم که څوک مخ را ته کا

محتاج د لوړو لوړو نغريو شي　　　سرى چه خپله کتوه يا ته کا

ذکر د زرغون خان جنت مکان چه په قوم نورزى و　　　روايت کا

دوست محمد کاکړ په خپل کتاب غرغښت نامه کښې کښلي دي چه زرغون خان د نوروز
نورزي وو او په کال ۸۹۱ سنه هجري مبارک ولايت هرات ته او له هغه ځايه عراق
او خراسان سفر وکا او دا اوږد جنګونو کي زرغون ښکاره کړه ستره مېړانه او غيرت
په شيباني خان سيستان ته ورسيدا نو زرغون خان له ده سره جنګونه وکړل
چه داوزبکو لښکر ډير وهل دوست محمد کاکړ بې نقل کا چه په ۹۱۲ سنه هجري
زه ورله ځم هرات ته په لګهان کښي مي د ملا ايوب تيميني تخ د زرغون خان د
غزلو او شعرو ديوان وليد چه اوراق ئي وپشمير دي بوه هم د دوست محمد کا
روايت دي چه زرغون خان ډير ضعيف سو او په ۹۲۱ سنه هجري په دېراوت
کښې وفات سو دوست محمد کاکړ په خپله غرغښت نامه کښې د الاندې دوه بيته چه
مثنوي د ساقي نامې دي د ده له ديوان د اشعارو نقل کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

مثنوی ساقی نامه

ساقی پاڅه پیاله راکړه — مرور یار می پخلا کړه
اوبه توبی به لنبو کړه — اور می مریدی اوبو کړه
پسرلی سو غنچه گل کا — زلفی تاوی د سنبل کا
بلبلان شور و فغان کا — کیدی په گلستان کا
زاهد وزی صومعی تخته — شراب پیری میخانی تخته
هر سری په میوست دی — دی بهار کی گلپرست دی
پراغو کښی سری منی دی — د عشق لو تند اری دی
جهان ټول سور او زرغون شو — ویح راغد ښکلی گلون شو
سری ټول شور و شغب کا — یارانی کاندی طلب که
بهار وخت د یارانی دی — بند موسم د پیمانی دی
لو ساقی پاڅه بهار دی — تن شوندون سا رفتار دی
دنیا پاته موږ بخوند — تور و خاورو کښی به لیوند
پیمانه د دعا لرمی کړه — بزم تو دیه پیالی کړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه یو دم سمه آزاد — نابناد زړه می سینه بناد
ساقی یا څه وخت د مل دی — پچوشش کی خم د مل د
وخت د میو د ولیشو دی — د پیالو د ډکیدو دی
بغه څوک اوس د مجبور دی — چه ی جام تش و شلور دی
مستان گرزی پیا غولبش — مستی کاندی پر غولبش
لاس پیلاس دی یارانی کا — یه په بل نانه ونغزی کا
مجنون وصل له لیلا دی — د جمال په تماشا
نه غمجن سته نه بلیتون سته — نه هجر نه حکر خوت سته
ترتاو لرزمه راسه — ساقی یو کړی مجلاسه
ما ته جام د ربل ولور دا — چه یو تش می د ک نورسا
او می بل د زړه بکور کړه — لیهر حیا هر څه ی لوزره
یه بل څه نوی الفت وی — تو له صهر د محبت وی
بتول اخلاص وی او صفا وی — تیاره ورکه سی رنا وی
له زړه کم غش او دغل سی — جهان تو له گل و مل سی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساقی ستا مهر مطلوب دی | نو بهار ځکه مرغوب دی
له ستا لوري پیرزو نوی | نو بهار به په ځه بندوی
شوند به نګار رنګ د ګلو | بی مستیو بې له ملو
ند به بزم پشور تو دی | ز نغمې غږ به سرود سی
جام به تشر د آرزو سی | ورک به جهر او پیرزو سی
لو ساقی یا ته بهار دی | بزم تا له امید وار دی
یاران ناست سنګی ځلو دی | ستا د جام پامید نو زدی
ته هم راسره عنایت کړه | بزم تو د محبت کړه
سر و ملو څخه ډک جام کړه | د یارانو ی انجام کړه
چه سوری بزم همی تو دی | در لالو غوږ و سرو دی
د جهان ویرو غم بیر کا | یو دم بند په عشرت تیر کا
په پدمخ کی موبلیو دی | لجهان سبا یون دی

دز

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د الله تعالی پر رحم لونو د وست محمد کاکړ علیه الرحمه د بابر خان زوی و چه د

کاکړ بابا د زیارت دیاره پیکال سنه ۹۱۲ هجری ولاړ هرات ته او بیا چه راغی بدو ب ته

پیکال سنه ۹۲۹ هجری ئی یو کتاب پښتو نظم کې چه نوم ئی دی غرغښت نامه دا کتاب

په ماوليدی شیرین بیتونه په مثنوی لری او د غرغښت بابا قدس الله سره الکریم

حکایات دی او لر شیتنو خلقوی روایات راجمع کړی دی د غه کتاب زما پلار

په لتوه کښی میندلی و او زه موبه کرهول کښی موکو چنیو او ز هیو په سبق لوست

دوست محمد علیه الرحمه چغل کتاب کښلی دی په زما پلار بابر خان هم یو کتاب منثور

کښلی وچه نوم ئی و تذکره غرغښت هغه وقت چه بابر خان وفات سو او

زه پیر کور نه وم نو هغه کتاب ورک سوی و او بیا ضایع کړی زه چه راغلم

د چغل پلار په ماتم سی ویر جن نه وم نکه چه کتاب ورک و ماخو د هغه کتاب

خبری اوریدلی او په واروواره ویلی وی او هم می یو څه لاهغو تحفه پیاد وی

نو ما پر خدای تو کل وکا او هغه قصی او روایات می بیا په شعر وویل خدای

تعالی جل شانه دی زما پلار ستی مشکور کا سی وایی کښو نکی دا دی

کتاب عفی الله عنه چه ما لا غرغښت نامی تحفه د غه حکایت را نقل کړی دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

حکایت له عنبت نامي

له نیکانو روایت دی — هسې تو لګه حکایت دی

نور محمد کاکړ راوي دی — چې ئې فیض تل جاري دی

د نیکو نو له خولې وایي — چې عنبت ئې را ته بنایي

چې کاکړ ئې یو زاهد و — لوی څښتن له تل عابد و

تل تر تله ئې عبادت کا — پر دې لیارې ریاضت کا

شپې ئې رڼې په لمانځه وې — په ژړا و په نادو وې

نه ئې خوب نه ئې خوراک و — عبادت ئې ژوند و ژواک و

چې به کښېنوست په لمانځه — یا به کښېنوت په تسبیه

ورځ ئې ټوله په قعده وه — شپه ئې هم په یوه سجده وه

تل ئې سیر د لاهوت کا — په یوه ګوله ئې قوت کا

غرق به تل په ذکر الله و — هر سبا او هر بیګاه و

یو د شپې ئې عبادت کا — پر ګناه ئې ندامت کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

منزکی پنځی سوی له خوبه — په شپو شپو ی دوی بستر

هسی خوب ی ولید گرانه — په خوب غښت ښه ی ښها نه

وایی ای کاکړ ذ وبه — لتا خوښ یم ښګلیځو یه

ستا قدم زما پر سر ردی — ماسوا کښی دی قرار دی

شپه وورځ دده لما نځه — د ښښتن عبادت کړه

وی پاته لتا نور دی — شپی او ورځی د پکور دی

خه جهاد د کره پر تا فرض دی — واهم ستا د غاړی قرض دی

یوه ورځ جهاد افضل — تر ملو کلو لما نځل

څوک چه تل لمنځ وروژه کا — په جهاد به ی پوره کا

طمری شره د دین همدا دی — بیا خدمت د خلق اهم دی

لتا پاته دواړه د نیه — ځان خبر کړه بند له دنیه

توره واخله مجاهد شه — د لوی خدای د دین قاصد شه

د خدای نور پر جهان خور کړه — دا خدمت ی پخان پور کره

چه د لیشپړ عبادت سي — خان د خلاص له معصیت کي
چه له خوبه ویښ کاګر سو — د غزا پر خوا لومړ سو
زغره خول ی آراسته کړل — د غزا عشق تیره کړل
هرات خواته په تلو تلو سو — د سلطان غیاث لملو سو
ویکړه هوری جهاد ون — د سلطان مل شو پهلون
څو هوری تر دنیا تیر سو — د غازیانو په تول شمیر سو
چه ی هلته هم وفات سو — بنخ پیخاور و د هرات سو

میره هسی ژوندون کاندی
مری د خدای پر رضا باندی

ذکر د محبوب سبحان عبد الرحمان علیه الرحمه — محمد رسول هوتک علیه الرحمه

محمد بیاض کښي هسي کښلي دي چه عبد الرحمان بابا په قوم مهمند و او په پېښوري
ژوندون کا پلار ی عبد الستار نومیدی او په بهادر کلی ی دیره وه عبد الرحمان
بابا په سنه ۱۰۴۲ هجری پیدا سو او له ملا محمد یوسف یوسفزی څخه ی لوست

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکا او له سبقد تحزنی فقه او تصوف زده کړل او بیا ولاړ کوهات ته هلته ی هم
سبقونه ولوستل او سند عالم سو په ځوانی ی دنیا پرېښوله او اکثر به په غرو گرزېدی
او کله به ولاړ د هند و ښتان پر خوا او د خدای عبادت به ی کاوه دنیا په کار و به نه
مشغول کیدی عبد الرحمان بابا یو عالم ربانی او عابد سړی و او ډیر مشهور ده ی د خدای تعالی
مل جبلاه په محبت کښی دویل او په پښتو کښی به و رحمان بابا مشهور سو په ۱۱۱۸ هجری
وفات سو خلق ی تر اوس د پېښور په هدیره کښی زیارت کوی کاوه ده مشهور نه لولی
د رحمان بابا د بیتو او غزلو دیوان ستمداد ډیر ډیر پیدا کړی سی وایي فقیر محمد
هوتک غفرالله د بوبه په طول الله پادشاه جهان شاه حسین کا تبان د استول او
له پېښوری د عبد الرحمان بابا علیه الرحمه د دیوان نقلونه راوړل او په قندهار
کښی علما او زاهدو و لوستل او اوس ډیر دی فقرا او د خدای دوستان د عبد الرحمان با
مشهور ډیر لولی او خوښوی او عام خلق فالونه پر گوری حق په پنجمنی هم دا
کتاب ډیر وایي او خدای تعالی دده په دنیا کښی سی برکت ایښی دی په دهر خوږ مخ
زړه دار وېږد کا او هر غریب او محتاج مستحق کا زما پلار سی نقل کا چه په
قندهار کښی د رافضی گرگین خان جور و ستم تر حد تیری وکا او خلق د خدای هسی ځنی

(c) ketabton.com: The Digital Library

په جذاب سول چه سپېرګ خو بښ سول نو دوی په کوکران کښې مغفور رحمانی برګزیده صمدانی
حاجي میر خان هوتک سنبالم ښیل ته ولاړل او له هغه نه چاره د کار طلب کړل او لټو لو
او ویل هر د ول په دی ورېږی هغوی کړی هغه مغفور یوه درځ تر ما ښامه له لوزره پښتنو
خانانو او مشرانو سره مصلحت وکا او هسی ی تړون وکا چه ظالمان مړه کړی او څانونه
له جوره ظلمه وژغوری په پای کښې حاجي میرخان علیه الرحمه دوېل راسی چه عبد الرحمان
بابا قدس سره هم و یو پښتو چه دده دیوان ی خوص کا هسی شړونه و بیت

ز د مکتوب غندی په پټه خوله ګویا یم | خاموشی څما ټیری کا تر غوغا څما
کښت د عشق په تو ده ز هلّه امان چری | سمندر بویه چه زیست کا په چرا څما

د هغه جیتوندی و لوستل هغه مغفور حاجي اولس ته وویل چه د ظالمانو کار تمام دی
ما اوس د ستی خاموشی بهتر ده لقوله به په پټه خوله داکو ښښ کړو چه ظالمان
رکسی چه مناسب وقت راسی نو بیا زه پر تاسی ښ غ وکړم هغه وقت باید تول تیار یو
و ظالمان له وطن وباسو نقل کا چه یوه میاشت وروسته جنت مکان حاجي میرخان
د اولس میران او خانان را وبلل او په ما بخده ی جرګه وکړه له اولتولو په قرآن قسم
وکا چه د ګرګین خان ظالم له جوره ښاتو نه خلاص کړی پر دی وقت بیا حاجي

(c) ketabton.com: The Digital Library

میرخان مغفور لہ رحمان بابا تہ دا بیتونہ ولو ستل   بیت

پہ اسمان یی ترخ بیت کری پیسماب و	خدای و ما وتہ بنکاری ئی بغدہ غم
چہ رقیب راتہ تیرلی پہ نخچیر و	نصیل حبیب رابا ندی برانت ھم و بیا
پہ حال ی منت بار ادس رحمان	پہ صدرت کنی دخل نشتہ ولو یہ بیا

نقل کا یہ دخدای پہ قدرت دغہ ورخ پہ اسمان اوریخ ھم وہ چہ حاجی میر مرحوم دا بیت ولوست بغدہ گری لہ بنکارہ سوا وریخ ی لہ مخہ بستہ سوہ خلقو ھم دغہ یو الٰہی مدد وکا نہ ادبیا لو جنت مکان حاجی میرخان خاتمہ وویل دادی د خدای تعالی مہر او لطف ھم زموبہ ملگری دی اوس لو وقت دی چہ توری ندیکیو وکابہ وادکانون لہ دبنمن و ژرغورو بغدو چہ پہ ۲۹ د ذیقعدۃ الحرام ۱۱۱۹ ھجری اوس قتول سول او دجنت مکان حاجی میر پہ مرد پہ قتہ بار ورنو تل او دبنمنا ن ی قتول مرہ کرل اوس بہ لو کاتب الحروف عفراللہ لو بہ دعبد الرحمان بابا شعرون را نقل کا

غزل

زہ داھسی دیوانہ دمجنون چا کرم	لہ رواج لہ رسوم بیرون چا کرم

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بیا هم چه د اجاړی پیما تړک ه | لیونی د خپل شاه په افسون یا لرم
لومی سترګی لوم با نه لومد غمزه د | دوب هیڅ منډی تجاک بېخون یا لرم
توان توفیق نو د فتنو راتخ نه دو | په فتنو ورو سترګو مفتون یا لرم

رحمان هیڅ لیکلی نه خبر نه شوم
په داسی نه زبون او محزون یا لرم

ذکر د شیخ الصالح محمد صالح رحمة الله علیه سبی وایی کاتب د دی کتاب محمد چه ملا الله یار الوزی په تحفهٔ صالح کښی لیکلی دی چه شیخ محمد صالح په قوم الوزی و په جلدک کښی او سیدی او عابد او عالم و چه وقت کی په ... تیر او ده او د خلق ... ارشادی کا نقل دی چه شاد بیګ خان د قندهار صوبه دار شیخ محمد صالح د غوښت چه کابل ته ولاړ شی او هلته حلقه ته فیض ورکړی او په تدریس د علومو طالبانو ته هدایت وما شیخ محمد صالح ورته وکښل چه مال د طمع د عزت سته او په دنیا پسی تګ نه غواړم زما داسی مقصد دی چه دنیا ما ته راسی نه چه زه ولاړ شم دنیا پسی که زما عزت غواړی ما پرېږده او په دنیا پسی می مه مسافر کوه چه د غه خط ورسید شاه بیګ خان وویل زما هم ستا عزت مقصود و نه بل عزت سبی وایی محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملا الله یار د څپل شیخ پیامد وکیښ کتاب په تحفه صالحی نوم د پښتو کتاب کښې
د خپل شیخ علیه الرحمه احوال او خبرې وکښلې او د ده اشعار یې پکښې ضبط کړل چه له هغې
تحفې دا غزل دی چه شاه بیګ تندی کښلی

غزل لشیخ محمد صالح

دیلې دیني فیض هر سبا وړم
بیهوده منت بولې د لوز چپا دړم

په اشنای دښمني نا څاپه پلاس کښېوت
روغ ان نږه یکوم پتیه لر پیما دړم

هر دنیا له تجارت ځواک د دنیا کې
زه د عشق په بازار عار د عشق سودا وړم

دیلې لیدل د رب په بهانه کې
خزانې که د دې ټول جهان پشا وړم

کز پیر تخت ې د سلیمان هم سپور کړی ې
عاقبت خاور و ته بند عمل پیشوا وړم

بیلا ر عشق خوشحالی پر ما حرام
زه صالح که پیدا خوله خوبۍ پرزه ژړا وړم

غزل وله ایضاً رحمه الله

په پرزه ې غمې ترخه سې د چشمانو
روغ یې باسې په دارو د ښځو طبیبانو

په لوږ ټن لرنځه خلاص پرزه رنځوروکې
دا دزړه دارو بوي نکره حکیمانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مگر بعد چه حبیب دی هم طبیب دی | کارسازی که د خوارانو رنځورانو
هیڅ اثر را باندې نکاندې عالمه | نه دې ویل در و ګوهر د ناصحانو
نصیحت زړه غواړي زړه نسته لو ځای کې | زړه مې وړی په منګولو خوبرویانو

که صالح نه دی د زړه په وینو پایي
لوړ دولت پر دنیا نشته طالبانو

ذکر د مقبول رباني علي سرور قدس سره الولی   په تحفه صالحین کښې راوړي
چه شیخ علي سرور شاهو خیل لودی وچه د هندوستان پټهانانو کی دیره واو خاوند د کراما تو
او خوارق وچه خلق به هر کله ځنې لیدل په مخزن افغاني کښې هم نعمت الله هسې راوړي
چه شیخ لوی لوی کرامات ښکاره کړل او خلق په ډیر هیدل په تحفه صالحین کی راوړي
چه شیخ بخپلو مریدانو ته هدایت کاوه او وعظونه او د سوالونو ځوابونه به ی ویل او د تصوف
مشکلات به ی حل کول یو ورځ سوال ځنې وشو چه پیس ترا هر لحظه مرگی رجعتی است
مصطفی فرمود دنیا ساعتی است څه مقصد لري زموږ مرگ و رجعت کله دایم او
مستمر دی او که دا مرگ و رجعت دایم او مستمر وی نو به حیات بعد الممات
متعدد سی او د تناسخیانو عقیده به سی بیغه عارف رباني سي جواب ور کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ذات ماسوا دی له بلنه ذات داسماً ثابت دی او بدلن متحلل دی بهتی وایي اَنتَ اَنتَ لا یُبدِّلُکَ فَاِنَّ بِزُنکَ فِی التَّحَلُّلِ وَلَیسَ عِندَکَ مِنهُ خَبَرٌ فَاَنتَ وراءَ هذهِ الاَشیاء دغه مرګ ورجعت بدنی دی نه ذاتي او هر کله په تحلل وموند سابقه ذرات نو لوی پر ځای ئې راځي لاحقه ذرات او همدغه تجدد دی په دنیا عدم تحقق ثابتوی او همدغه چه مصطفیٰ علیه السلام وويل اَلدُّنیَا سَاعَةٌ رشتیا کوی په تحقه صانع کښې د عارف رباني علي سره ولودی اشعار دی په دا غزل ځنی را اخلم

غزل لعارف الرباني

محبت پیاله می نوش کړه بیجا زکی | د حق نور وینم پسترګو د ایاز کی
درست وطن را ته دریاب شو بي دیدن | دید می منشی مګر خدای می سبب ساز کی
که زه می شم هم للګور کرم سر پورته | ناګهان چه می دلبر پورته آواز کی
ارمی سر غوڅ د رقیب پتیره تیغ سی | هم به ځم که می دلبر غوښت پیمهر دناز کی
زه وبار ملا ما ناست ویولد بلبه | بیر غماز د باری کا بنی د غم ساز کی
ګران بلیتون به دسهو میتو وینه | چه تل ناست وی چاپرت کی سره زار کی

ای سرور غمازان شوه بي حساب
پاک الله د صورت تش بي مغز پیاز کی

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم خزانه په بیان د پښتو شاعرانو چه زموږ معاصرین دي غفرالله لهم

ذکر د اشنای بزم آرا ملا باز توخی   ملا باز توخی په الغز کښې اوسی او په اصناف د اشعارو کښې استاد دی غزل او رباعی وایی او د شاعرانو انباز دی او زما په محمد هوتک سره همراز دی کله چه قندهار ته راسی زموږ مجلس پیتو دوی او یاران دده له لطافت د طبع ممنون   ملا باز مبادی د علومو لوستی او په فقه شریف کښې تیار دی له منطق او حکمت لولی او خپلو شاگردانو ته دی درس ورکوی د محمد په ابتدا د ځوانی تللی و او پښتو د ستانی له استادانو لوست کړی

لطیفه

یوه له ورځه ملا باز راغی او په قندهار کښې زما میلمه سو د مستی ماچرگ حلال کا او طعام می تیار په دسترخوان راغی ملا باز دا شعر ووایه

شعر

پر لوړو دی آرغړی || د باز برخه یو چیچی دی
د باز ښکار روی د مرغو || او سمی بس باښکلی ورغړی

ما ژر جواب ور ته دی هم حلال ده او د میلمه میلمستیا تر می پوخ کا دا چه له

ده بلو ځنې ده

بدله

راسه پر څنګ راسه لیلی تر مې نژدې سه لدل
بیمه نه زړه ځي چه مې ونه تښتي پښتو به زه ننګوي

راسه پر څنګ راسه لیلی ولي لما کړې بلیتون
دا ستا لعبه نه زړګي دي پسر دینو کلګون

که هر څو تښتم نه پرېږدي مې ستا د عشق شو اخون
زه نخلا پیرزم لغنا زید لیږد نه پټس

راسه پر څنګ راسه لیلی چه د پرزره کم ملهم
دا ستا په عشق کې مې ترشا کا د دنیا داره غم

حساب کتاب مجلس مې واله کا ستا مینې برهم
لا روره تر لسته چه د کښینوم درڅو یکو کمل

راسه پر څنګ راسه لیلی چه د پرزره کم بوری
کجل دروا خلد وارې سترګی بد زده مه تری

لیدل به ستا د مخ کوم اندیښنې نکم بوری
پکار مې نه دی تا بغیر د جنت زیری ګل

راسه پر څنګ راسه لیلی چه سره وکړو خوالد
پر تا بین یم بې لتا مې لسته مخ اند بنسه

زه د غره باز د هم تا بندي کړمه قفس کې پر څد
یو وار مې خلاص که چه بیا زه د کړم د وزر خیره ل

ذکر د افضل المعاصرین ظل الله فی العالمین شاه حسین لازال ظلال سلطنته من مفا
المسلمین پادشاه جمجاه ظل الله شاه حسین بنالم خیل مزتان د مغفور جنت مکان د
میرخان زوی د ے چه اوس پخوا اسی لښ پادشاهي ده او پښتانه ی پسیوری آیلم
پادشاه عالم پناه په ۵ د ربیع الاول په ۲۲ سنه ۱۱۱۴ هجره پیری لښ د کلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیدا سو هغه وخت چې حاجي میرخان د بیت الله ادا او اصفهان سفر وکا پادشاه ظل الله کوچنی و
اولاد اعلم علما ملایان محمد هوتک ته تحری درس ولوست او تر دوولسو کلو پوری د عمری
د فقه او تفسیر او منطق او د بلاغت کتب ولوستل او په قندهار کی له پلار ری مصالح
د امور نژده کړل او په جنت مکان حاجي میرخان په ۲۸ د ذیحجة الحرام سنه ۱۱۲۷
هجري په قندهار کښی وفات سو پادشاه ظل الله ثور لس کلن و او د خپل مشر ورور شاه محمود
خان سره و میر عبدالعزیز چه د حاجي میرخان ورور و پسله مرگ د ورور په قندهار کښی
مشر سو خو داوس رعایتی کم کا تو په سنه ۱۱۲۹ هجري د شپی د ناریخ له قصر له
بام غلطا سو او راولوید مړ سو د خپل عم تر مرگ وروسته میر محمود په قندهار کښی
پادشاه سو او د سیستان او کرمان پر خوای لښکر وکا په سنه ۱۱۳۵ هجري چه د
اصفهان د ضبط د پاره د لاړ په قندهار کښی خپل ورور پادشاه ظل الله شاه حسین پادشاه
کا او د قندهار او فراه پادشاهي تر غزني شاه حسین ته ور کړله او د ملکو غلجو ملکانو او
خانانو او مشرانو شاه حسین په خپله پادشاهي ومانه او خطبه او سکه د پناه د مبارک
جاري سوه شاه حسین ادام الله دولته د ډېر زور او مشهور پادشاه دی د رعایا
پر دادرسی او د داد غواړو نو فریاد اوری د ظالمانو لاس کوتاه دی او رعیت آرام دی

د پادشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه عالم پناه دربار کښی تل علما او صالحان لا ړل ری افضل العلما ملا یار محمد هوتک
چه د پادشاه استاد دی لوی عالم دی په فقه کښی ی کتاب مسایل ارکان خمسه کښلی
دی بل لوی عالم د دی عصر چه د پادشاه ظل الله تر ظل لاندی ژوند کا د قندهار د جامع
امام ملا محمد یونس توخی دی چه د ملا محمد اکبر فرزند دی او د علومو تدریس کا او کتاب
د جامع فرایض ی کښلی دی په پښتو او بل عالم جامع الکمال ملا زعفران ترکی دی چه
مدار المهام او صدر الافاضل دی او د پادشاه ظل الله کین لاس دی او د محمد چه د
پادشاه زوی دی استاد هم دی ملا زعفران په حکمت او ریاضی او طب کښی استاد دی
او ګلدسته د زعفرانی ی په حکمت او طب کښی کښلی ده دا کتاب ما هم لیدلی دی او مطالعه کړه
پادشاه ظل الله شاه حسین په جنګ کښی ماهر دی او په میو لو د مما لکو کښی ګرندی د
غلجو طوایف تر غزنی پوری د ده پادشاهی ده او په ابدالیو کی تر سیستانه او هرات
حکم کا په ۱۱۳۸ هجری شاه حسین لښکر د کا او د بهادر خان په سالاری ئې
د شال او سیوب ولایت فتح کا او په کال ۱۱۳۹ یچیله پادشاه ظل الله تر
ډیره جات فتح کړل او تر ګومل ئې ضبط کړل او س پر د غو ټولو ملکو د ده سکه چلیږی
ده او حکم ی ساری پادشاه عالم پناه په ارګ کښی د قندهار سخه قصر چه نارنج باغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلند همته. په دوه ورځ دربار کا یکتب خانه کښې او په مجلس ئې علما جمع کیږي او شعرا او فضلا
لیترلوي زه محمد بیرتمک کاتب د دي کتاب هم په دې مجلس کې یم او پادشاه ظل الله اشعار
او ابیات پښتو کاتب هم او کتاب د دیوان ي مرتب سوي دي کله په پښتو اشعار وایي
او کله فارسي نثر هم میل کا او کتاب ~~د دیوان~~ استاد العلما ملا یار محمد قندري قرائت کا
په سهو سقم ئې زایل کا او پادشاه په اشعارو کښې لږ سهو لیده شي او علماي ئې قول
په بلاغت او فصاحت قایل دي او سماع ته مایل هسي وایي محمد کاتب د دي کتاب
په یوه ورځ د پادشاه ظل الله په قصر کښې مجلس و او فضلا او علما سره راټول ناگاه •
احوال وسو چه قاصد راغلی دی او پیغام ئې لالیري ځای راوړي ملا زعفران
د باندي ورله یوګړي پس بریده مجلس ته راغی او زیري د فتح د شال او ب و ب ئې
وکا او دا بیت زمی عرض کړل

بیت

صین پادشاه ده ... ننداره کوري | چه ئې فتح په بنګرو ب و شال کا
دا زیري ئې راوړي دي حضور ته | نو زعفران انعام په سر زعفراني شال کا

شاه عالم پناه ترزر زعفراني شال ورکا او په دغه مجلس ئې لیترلو حاضرینو ند شالونه
ښیل او پادشاه په انعام سربلند سول هسي وایي محمد کاتب د دي کتاب چه

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه جهان پناه اشعار ډیر دی او دیوان دړل خوږ دی دلته یو غزل نقلوم چه
مجموعه د کلام اصول معلوم کړو کلام خان خوب

غزل شاه حسین دامت سلطنته

بیلتانه دې د غمو په چپو مجبور کړی یم | په تیارو کې د هجران دې تا دور کړم
بیلتانه دې هسې او ښکلې د خپرې کړی | تا د فکر په گرداب کښې تل غبور کړم
د فراق په پرې مې مبیوت و مرې ته | په جهان کښې رسوا که مشهور کړم
په وصال دې بیا هم نا بادیمه دېرې | د بلیوس فکر یز په کښې ناصبور کړم
د بانه عشق مې وخوړ نیکه کښې | غمازانو په غمزو غمزو مجبور کړم

خلق یاد زما د عشق په لیونو کا
زه حسین محبت هسې مشهور کړم

ذکر د شاعر شیوا بیان محمد یونس خان هسې روایت کا زما تر بو رحمت ښوک
چه په سنه ۱۱۳۰ هجری پېښور نه تللی وم، هلته مې پخپله کښې محمد یونس خان شاعر
شیوا بیان ولید او دده اشعار مې سماع کړل محمد یونس په دغه کال لو پرش حسن توان و
او په قوم موسی خیل و په چارتا نور محمد خان له موسی خیلو ځینو د کسی وابه سر علم

(c) ketabton.com: The Digital Library

او چې پېښور ښار او سید د محمد یونس په پېښور کښې علمونه او کتابونه ولوستل او په هغه وخت چه عبد الرحمان بابا ژوندی وو د هغه شاگرد سو او د شعر دیوان ئې جوړ کاچه ډېر غزل لري. دېخپېښور کښې معروف سو محمد یونس مهمان دوست او کریم سړی دی مسافرین ئې کښې پر ډېره اسي او کډ څوک عالم او شاعر دده کره ورسي ډېر قدر ئې کا او په عزت داري او میلمه نوازي کښې همت کا رحمت هوتک حکایت کا چه محمد یونس پخپله ډېره کښې ډېر باقدر کرم او ډېره مرجع ی ما ته ویل چه یوه ورځ شپه ده ولره ور غلم هغه یو ډېر ښاسته سړی زما عزت وکا او ډېره ورځ ئې ی اشعار راته پالے واته یل دغه دوه غزل رحمت دده له دیوان ما ته را واویل چه په دې کتاب کښې ی بت کوم خدای تعالی د محمد یونس خان ژوندی او معزز ولري

غزل

نو و ندو پېښه باندې سرچا	کله بیا مونده شیرین وصل دلبر چا
سرښ بت ئې ښاده حسن روزي شوی	په دا حسن بلیه شمس و قمر چا
له پلد می خیل صهر رهبر شوی	راکاوه به دا دلبر د نور خبر چا
د استاد زلفو بوی تر ښام شوی	دوباره به یا د وال مشکو عنبر چا

په وصال لیسی خو نه به سترګو وویری
په آسان حاصل بیا سوزند ملتر چا

بیا بیسته لیلی له مجنونه یکور نش
څو جدا مله مجنون نشي له بر چا

جدایي بی حق وریتیج لالکنه بیره
چه تو شلي د وصال شهد و شکر چا

ولرم تدی کارو سپاره یونس
مقصود څه دی میند لي په هنر چا

غزل ولد ایضاً اطال الله عمره

شیرین یار څما دواړه سترګو تور دی
چه [illegible] نور [illegible] د لور دی

په دنیا کښې چه بنیاد د اشنایی ده
بې هغه د جدایی په وزی پر

واویلا د عاشق له پره محره
لیونی عاشق ایزار نه پیدا رومور دی

که بیدرده تا ظالمه زیان دکوم دی
تا د حسن خبر ملی لور یلو دی

د محنت وری د دروندو بار دی کښیښو
خوار عاشق تر دراند بار رانده شمو دی

بادی بیم د څخه ورد ته نرسیږی
هغه څوک چه تا د عشق پر برق سوزی

چه د عشق څراغ ی نوی بکوګل کښ
هغه ښه په لالمرده تو تور ګور دی

زه یونس چه ستا په مینه کښ رسوا شوم
اوس به بیا ر ته جار واته راند بیغور دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

معیاته بانمه یوشی

شو چه نیمه شپه [illegible] [illegible] دیونس شمکی [illegible] حرام شد

[illegible] محمد گل مسعود [illegible] روایت کا رحمت بوتله چه په دوران

[illegible] مسعود [illegible] محمد [illegible] وبیول سو چه په [illegible] شا [illegible] او [illegible]

[illegible] وبلی او یوه بدله [illegible] رحمت تر بور رانقل کا چه [illegible]

بدله

چه [illegible] په نیمه شپه [illegible] بیل شو — اور [illegible] بل شو

[illegible] زړونو [illegible] بل شو — اور باندی بل شو

[illegible] — سوی په اور [illegible]

[illegible] مرض [illegible] شو — اور باندی بل شو

[illegible] اوسکو [illegible] — وریت دی [illegible]

[illegible] تا پوری [illegible] شو — اور باندی بل شو

[illegible] خدای [illegible] محمد گل [illegible] — تاتند تل تل [illegible]

[illegible] په او [illegible] الله [illegible] شو — اور باندی بل شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر دغه زمان عبدالقادر خان ختک چه د خوشحال خان د ختک زوی دی نواب محمد افضل

هم روایت کا چه د خوشحال خان ختک ترمړینې پس عبدالقادر خان په ۱۱۰۳ سنه هجری کابل کی

لیدل شوی و چه د حلقو د قوم بخوا کابل ته راغلی او دغه روانو د تیرید لو خبری ی و بنکلی

پر خوا کولی وایی چه عبدالقادر خان ختک او کرندی خان و د ختکو خانان ی تابع و او د د

ته په ۱۰۶۱ سنه هجری ۲۳ د جمادی الثانی واقع شوی و او هم چه د غه کتاب کوم ماته

نه د منبع ره چه د افغان به وفات شوی وی له نه خو هسی لیکلم چه وفات سوی بوی ځکه چه

اوس ی چا د ترونده بخبر ندی را کړی له به مړوی خدای ی دی وبخښی هسی وایی په

عبدالقادر خان په هندوستان کښی هم عمر وند تیر کړه او هلته په نقشبندیه طریقت کښی د

سو متعبد او پارسا سړی و په ځانی د مشر تو ب کښی انصاف کا او لحدای به ی ترس ځا

عبدالقادر خان د شعر دیوان لری او د یوسف او زلیخا قصدی په ۱۱۱۲ سنه هجری نظم

تصنیف نامدی هم په پښتو کښلم او د شیخ مصلح الدین سعدی گلستان ی په پښتو را واړا

په ۱۱۱۵ سنه هجری یو بل کتاب نظم دا چه نوم ی د ی حدیقه ختک د غه کتاب ما په ۱۱۴۳ سنه

هجری له صدر الزمان میاد رخان وبد چه د مؤلف په لاس خط و میاد رخان د امت شوی

هسی روایت کا چه په دیره ما د غه کتاب وموند چه د یو ختک لیکلی کښی و نقل کا

چه عبدالقادر خان ته طریقت نقشبندی کښی خلیفه هم او د پیر خلافت ی کا او هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شادی کا شیخ رحمانی سعدی لاهوری پخلا فنت تا کلی و د عبدالقادر خان شروند د بر
ذی نواب محمد انور د ده سلی غزلوند لکابل راوړل اوس زه دلته لدحدیقهٔ ختک تحفه دده
یو څو شوند نقل کاندم

غزل

دریغ لوز غمونه لیری شو لد د لَ | یکبنی غم د خپل اشنادی تل تل
شبنم وصل دګل پیامونده خاموش شو | تری محروم شوه په شور کاندی بلبلَ
بنده په ژبه د قلم شوه په مجلس کښی | شمع تا په د خپل سوز قصد وی لَ
عاشق هیڅ نه دو جزد عشق لسوز | د النبه پری معشوقی وللګول
فانوس په پرده څراغ نه پټیږی | کړی مخ په پلو پټ و ما لیدل
پتا ستم د پروانه په وی تمان وسو | شمع اور په تنډی بل کړ ګرزیدلَ

درستقد شید د پیار و عبدالقادر کړ
قد بی غمد په پالنګ باندی تحملَ

غزل ولد ایضاً

شه خوښ د پادشاهی تخت ختلو | همیشه ی غم کوه د پر یو تلو
می اوس کړی پیظلو ور وی زړی | غافل مشه د دیو ستړګو د و تلو
پیشیدی همیشه دل آزاری وی | د غو محزن نوی د کتلو

تلا

(c) ketabton.com: The Digital Library

خندنی کړی په زر دوزو جامو سر | چه غاښ یې د مغ دا سپین
داجل د سوبو تا لحت نالبهانی دی | چه بیخ کوښ ته تیږی مو

بخد ز په عبدالله در چه مرده وی
پکو خل د ننه نده د سا تلو

ومن رباعیاته

وقت د خزان و ومی لید لی | یو څو بلبلی چه ژړی پر لی
خواری ختندوی ویی ژړای | چه بی ګلو نو ویا ئیب لر

ذکر د صدر الاکابر دوران بهادر خان ادام الله بقاه پدی دوران یقینه مشهور دی په بهادری او توریالیتوب المی معروف د پادشاه ظل الله ... او دبنګر و ساد شمال او جنوب کلاوی ئی فتح کا او ډیری ئی ضبط کا د بری سمندی ئی خواتر چه ئی کا هغه خای اخلی او بری ئی اراذل په سر ضد دی یقینه ارکښی تعالی خلق پیژنی او محتاجان او فقرا ئی پکرم او سخاوت مایه دی د جود لاس ئی زر بخش دی هر کله د غریبانو دستګیری کا پادشاه عالم پناه د شاه حسین ئی په زوزبا بنه کا او عوام ئی په امیر الامرا یادکا خان عالیمکان په علوم کښ عالم دی او په اشعار بی نظیر شعرا او علماء په لاس د کرم پالی او هیڅکله ئی مجلس له د لطیفو خالی نوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

عملدبنی په دوران طاق دی او پابند نه په علما، تر حاتم دی جه لسوزه راسی علماء او شوا سلیمد کا او دوی تر بند نی وه خالق تعالی د دا کریم دوران او حاتم زمان تر ډیره ژوندی، ساتی آمین یارب العالمین   سسی واپی کاتب الحروف محمد هوتک غفر الله ذنوبه وستر جیوبه چه خان عالی مکان دوی کتاب دپاره لیکلو اشعارو څخه ما تر یوه بدلدراکړه چه د نقدی غنبت کوم چه کتاب لد ذکر خیر دی حاتم زمان خالی نوی او هر څوک چه ولولی د عاوته وکا سخه بدلد داده

بدلد

بیلتون د زور دی تر لیمو می سهار شبنم څاڅی ‌ ‌ ‌ ‌ لکه شبنم څاڅی

دا مره یاقوت می بلمن کښ ستا په غم څاڅی ‌ ‌ ‌ ‌ په غم الهم څاڅی

گورد لیلی باران دا وبنو ستا په چم څاڅی ‌ ‌ ‌ ‌ څنگه په چم څاڅی

راغلد لیلی په شنکی خال څڅا په گلو کوی ‌ ‌ ‌ ‌ په سرو څنگلو کوی

سهار چه وزی سیل کا باغ په بلبلو کوی ‌ ‌ ‌ ‌ گل په اوربلو کوی

ملالی سترگی ی کا قد په وبر ژ لو کوی ‌ ‌ ‌ ‌ زیب په کیکلو کوی

دزړه بل وینه وینی په هر گړی هر دم څاڅی ‌ ‌ ‌ ‌ لکه شبنم څاڅی

منکلی مجلی د باغ بلبو ر محمد څڅا مه کوه ‌ ‌ ‌ ‌ عاشق رسوا مکوه

وربیت سوی زړه می دی سین پوری خندا مکوه ‌ ‌ ‌ ‌ راشه جفا مکوه

زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه یم پتنګ تري ډیوه ما جلبلا مه کوه	نور ظلم بیا مه کوه
یم ستا له عشقه لیونی پر ما ما تم څاځي	غم او الم څاځي

ذکر د شاعر حقیق ملا محمد صدیق پوپلزی په ارغسان کې اوسی دیار محمد پوپلزی
زوی دی او د دی زمانې ځوان شاعر دی په عمر درویشت کلن دی صرف ونحوی
پر ملا محمد نور بریځ ویلي دی په فقه او منطق هم پوهیږي کله چه قندهار ته راسی
کاتب الحروف ی وینی او مجلس ورسره کا عشق ځوان دی او زړه یې له لاسه ایستلی بخیل
محبوب لیسی ژاړي زاري کا ګریانی کا دردمن زړه لري او سترګې د اوښکو ډکې لري
مینی هسی په ادرسوی دی چه لکوره کملی ورک وی سوزناکی بدلی لولی او کله چه د ډمندا نو
په ډله کښې مجلس ژړه وی او مجنون زړه ونه بخښلو ماره غلبلو سوځي زمانه د د
پیرځوانی افسوس ونه کا او عشق یې جنون ته رسیدلی دی بالبداهه اشعار وایي او
د زړه درد په سوده کوی یوه ورځ د کاتب الحروف پلو رکښ وا و ما ی د حال پوښت
کوله د زړه بخوا له کښیوت ژړل ی او دا بدله یې بالبداهه وویله

بدله

لکه بلبل چه بېله ګله بل ارمان نلري	هسی بې یاره بله بېله عاشقان نلري
په ژړا کاندم بېله یاره بل مطلب نلرم	چه هسی سوړ یمه پوهیږي بل سبب نلري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې یاره نور څه نغواړم هر نور مطلب نغواړم ‌‌ | په خوله مې سې بې له یاره بل ارمان نغواړي
تر تا په ځان قربانوم دا ای نیازمند یار ‌‌ | تل دي عمر وند ګلوم دا ای نیازمند یار
لسترګو او ښې توپوم دا ای نیازمند یار ‌‌ | زړه مې بې تا په یو ساعت د هر او توان نغواړي
که ته مې وژنې که پرېږدې اختیار خو تا لره دی ‌‌ | غم د پیدا ندي بلبچاره خاص ما لره دی
زړه له درا غلی دی میلمه سا بېګاره دی ‌‌ | د زړه لکور تخته تنګ په هیڅ هیڅ شان نغواړي

ذکر د برګزیده سبحاني ملا پیر محمد میاجي ‌‌ ملا پیر محمد هوتک د ملا سرور مغفور
زوی دی چه ملا سرور له میا فقیر الله صاحب څخه استفاضه کړې وه او ملا پیر محمد لخلد
یلار[1] مغفور و موند د علیین مکان حاجي میرخان سره پیچکوېښ ملګری و په د شاه ظل الله
ورور شاه محمود ادام الله دولتهم اصفهان ته ولاړ ملا پیر محمد هم هلته وخوښت
اولد انفاس میمون ی استفاده کا او خلق د خدای شریعت او د امام اعظم صاحب
مذهب ته را بولي نقل کا چه په اصفهان کښې میاجي صاحب له روافضو سره مباحثې کا
او په دلایلو علمي دوی ملامت کا لکه چه علماء روم چه په اصفهان کښې دي هم
ملا پیر محمد صاحب عزت کا او پیر افغان ی لقب کا میاجي صاحب په علم اخلاق
کښې یو کتاب کښلی دی چه افضل الطرایق ی نوم دی او په عقاید او
اختلافو بیان کا یو بل کتاب هم لرینه چه الفرایض في رد الروافض ی نوم دی یه

[1] دفع

(c) ketabton.com: The Digital Library

افوز الطریق کښې ی د احکایت کښلی دی چه زه ی له هغه کتاب دلته ثبت کاندم چه په دی
کتاب کښې یادګار وی

حکایت

شیخ متی په خلیلی و — دی لا آره لوی ولی و
یو ورځ روان پر لار و — لوی ښختن په استغفار و
کړه ذکر د غفار — یو شپه نو اوزګار
پر دی لاروی تیر د ګټی — لاری محکی وی پر یتی
د میری شپی راغی رویدار — په ی صاف کړلی لار
یو دهقان به آبیاری کړه — شپه په شپه به ی خواری کړه
ده به لید یتوره شپه — شیخ متی په زیار اختر
لا صد به بیزار و — بلتوله شپه به هم بیدار و
یو وشپه راتیر لیار سو — شیخ متی تر په ګفتار سو
ای د خدای رویدار غه کړی — د و مره نور رحمت پر ځه کړی
ته بادار یی د ولیانو — ته قدوه د صالحانو
شا د دز خاوری سر زر دی — د هر چا کحل البصر دی
پشیو شپو یی تر بیخواب — په زحمت په اضطراب

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاکوی دلاری گیتی | په دی مخاورو شه دی گیتی
داسی دوی شیخ متی | د مولا لعشق مستی
په خدمت د خلق الله | یو گری په یوه ساه

ترهرڅه بهتر دی وراره
زده کړه دا خبره لګوره

ذکر د شاعر خوږ گفتار الهیار افریدی عبدالعزیز کاکړ سهی روایت کا چه دا شاعر په بوری کښی اوسی اوس د تخلو ښتو کالو یمر دی دیوان د شعر لری کلام ی شیرین دی لکه عسل ماندی عبدالعزیز کاکړ د غه غزل را کا په دی کتاب کښی ثبت سی

غزل

چه ستا پخم کښی بندیوان یم را بهر بد نشم | د بلیتون او بنی تو یو هد بی پر بر بد نشم
ب دی لتا په د عشق لخیم کړه په زما حال و وینی | ښتنه بی بر وند عشق دی هیڅ په بر بد نشم
مه دی پروت یم د گدا پخیر نظر نکوی | که مرمد هم بی بیا زیاره ستا نظر بد نشم
او دی د مینی را اندبل کا سیری وریت د کړ هد | ستا د وصال په او بو سوړ سوی خیگر بد نشم
که جفا کاندی که وفا پروت دی و د ر ته بید | ستا له د لبار ځنه مخ نکړم په بل دربد نشم

الهیار وی په دی په د لبار نظر دی غواړی لیلی
که می هر څو رهی شری زه و یر حذر به نشم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د صدر دوران بابوجان بابی

د کرم خان بابی زوی دی چه په الغز کښی اوسیدی هغه وقت چه حاجی میرخان علیین مکان لیقندهار کښی د غلجو لښکر مات کا او گرگین خان ئی واژه بابوجان بابی ار کلات د یرغنبلی راوستل اولا ماشوری د قندهار ښار حصار دیئو او هغه وقت چه ئی گرگین خان مر کا قوی په کلات کښی د حاجی میرخان در نوا حکومت کا هسی وایی محمد کاتب الحروف چه په کال ۱۱۳۴ هجری چه شاه محمود پادشاه د پادشاه دوران شاه حسین ور زور لښکر و کا وو او اصفهان قدری دیرغل غزیمت و کا بابوجان بابی سره دخیلو غنبلیو توانانو چه دری وزره قندهو تک او توخی او ترکی او هتی الکاخیل راغلل قندهار ته او د شاه محمود سره ولاړل اصفهان ته په جنگو کښی بابوجان بابی هسی میړانه و کا چه رستم دوران ئی هیر کا بابوجان د میاجی صاحب شاگرد مرید و او په سنه ۱۱۲۹ هجری ئی په مثنوی د شها او گلان هغه قصه نظم کړه چه پښتانه ئی نقل کا په مجلسو کښی د اکتاب قصص العاشقین لومړی او سفلا مثنو ری په دغه کتاب کښی د عشق توصیف کا او هسی وایی

مثنوی عشق

عشق یو هسی توریالی دی || چه پیر په ځای ئی بری دی
د عشق اور هسی سوزان دی || چه سوځلی ئی جهان دی
زړه بی عشقه کله زړه دی || چه بی عشقه زړه د مړه دی

نه دی عشق په یوه رنګ | کله صلح ګهی جنګ
پښتانه کا نه دی منل | چه دی خوږ تر شات عسل
چه بی عشقه سر کړه دی | لکه بی مغز پولاد وی
زړه بی عشق بیکار ګڼی | هم هر زړه سزاوار نه دی
چه د عشق وکا خبری | کړی پخوبه دا هر غزری

دیاکا نو عشق سزا دی

امانت داد مولا دی

ګرد افصح دوران زیدی خان مهمند زیدی خان زوی دی دغیاث خان او
د مسعود خان مهمند لمسی دی چه کلی د مهمندی پناهد بالا سی غیاث خان
د حاجی میر خان علیین مکان همراز او ملګری و او زیدی خان اوس تکړه سړی او
د آشنایانو همباز او دمساز شاعر دی د پادشاه ظل الله پنځ کښی عزت لری او د شوکت
او عنت خاوند دی پر آشنایانو مهربان دی او د کاتب الحروف مخلص دی اشعار
ی خواږه دی او بلاغت علوم سی لوستی دی په فقه او تفسیر او صرف و نحو کښی
هسی ښه او پوره لوست لری چه طالبان ی حل د مشکلاتو ځنی کا زیدی خان په
۱۱۳۶ سنه اصفهان ته ورالی او هلته ی د شاه محمود سره صحبتونه وکا بیا قندهار ته راغی
ویو کتاب ی په شرح د حال او جنګو د حاجی میر خان او شاه محمود وکښلی دا کتاب

شکور

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلور زره بېتونه دي لومړی دی محمود نامه کله چه ی دپادشاه ظل الله پنځه کښ ولوست زړه ځلاوی صله و مونده لدی طبع کښی هسی جواد بیت پروت دی په صله صلهٔ پېښو ته ورځي پر یار اوږ او آشنا یا نو نثار کړه او ربیدی خان غزل او مثنوی او رباعی پنځل دیوان کښ لری او محمود نامه ی هسی خوږ کتاب دی په اکثر بیتاند ی پیچلو کښی لولی دګرګین خان ګرجی دوژللو قصه او داصفهان دفتوح تو نقلوند لتول کښیښ ستد هسی وایی محمد کاتب الحروف په مالد ربیدی خان هم په درخواست دکا په په دی کتاب کښی د محمود نامی تحفه ډیره برخه ثبت کا نده ربیدی خان هم ماته دکتاب یو باب راکا چه دګرګین خان دوژلو قصه ده او هغه ما دلته وکښل بتوفیق الله تعالی

مثنوی نقل له محمود نامه تحفه وی

په بیان دوژلو دګرګین خان او مدح وصفت دحاجی میرخان علیین مکان

اوس به زه نا تد حکایت کړم دبنو ‏— خوږه روایت دګرګین خان دوژلو
چه میرخان تللی اصفهان تد وند ‏— محه ی ملکی دپاک سبحان تد وند
پاپاچاتی عرض کړ تمول احوال دپښتون ‏— دګرګین ظلم هر احوال دپښتون
پاپاچاو ویل زه نشوای کولای چاره ‏— دګرګین خان ظلم ستم دپاره
لدی معزول کړم قندهار نه پریږدی ‏— جور وستم او ضیل شعار نه پریږدی

(c) ketabton.com: The Digital Library

گرگین خو گرگ دی گرگ څو ظلم کوی
وینی تو وینه هم لیونه څیری

زه هم خالیف یم چه بد تحکم گرگین
نا مسلمان دی ارمنی دی بیدین

نه چه اسلام کی لحاظ پابند گښیږ
نه نصرانی نه له عیسی پیر نیږد

بېرېږم زه چه خدای کړی قهر بنکاره
د سلطنت یې زیاکورسی تیارشه

میرخان ویل ای حسین پاچا وګوره
حال د حاکم او رعایا وګوره

ګرګ د ایلډکړه پر رمه سو شبان
جور و ستم کا نذی بیجه ګرګین خان

موږ له طاقت نسته چه کړو بنیاتی
صبر پر ظلم د ظالم ارمنی

د اخلورم وارد ی راحم سلطان
عرض د ظالم له لاسه کړم سلطان

کدیا پاچا نکړی داد خواهی د مظلوم
ظالم حاکم کا ظلم ډیر په محکوم

جور چه د ډیر سی سلطنت سی برباد
د ظلم قصر پېښا بی بنیاد

عو بید الملک یبقی مع الکفر ولا یبقی مع الظلم

کافر کولای سلطنت سی مدام
کد و کړنا داد نوی چا بر پرانام

مګر ظالم نو نسی کړای سلطنت
خالق رحیم دی ورکوی خلافت

پاچا قد چه زړه یی وی پیهر و دات
د خدای عیال تګنی پر محکم انسان

سلطان واوره پیښی غوږ داوینا
مکړه ستم د خلق الله پیهر چا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ستمگارو پای په راشی وی خراب
د ظلم اوری کا پخپله ترا ب

د مظلوم آه د اسی کاری دی گوره
چه اوری نیځی د ظالم تکوره

ملبی به بلی کا د ظلم پکور
تو له به کاندی بینوا پری اور

سبا یی ظالم چه رحم د کا پیځان
پظالم خوار کړی خپل ځان او جهان

سلطان گوره پر ځان رحم وکړه
خپل کلی کور په جور مه دورانغوره

یا پیا قدهی دنیا وکړه میرخان
خوغوبه ی نه دا اوریده وله پیځان

گرگین ی پر لیږه قندهار کی ظالم
نیځ کړ دفع لاس دده له عالم

گرگی ی شپاندګا چه کړی خوار رعیت
د گرگ پخیر خیری پظلم و وحشت

میرخان خو لیدی ولاړ حجاز له چه کړی
رسول د خدای ته پر ازی داد خواهی

داد خواهی د میرخان پحضور د سید الانس والجان

ولاړی د بشی د پیشرب کا فریاد
رسول د خدای ته چه سو قوم برباد

ستا پر امت راغی د ظلم دوران
واوره رسوله د دی قوم فغان

پښتون خو ستا پر نامه ځان کړی فدا
ای خیر الناس واوره تدی ندا

و تر عوره د وی تد د ظالم له لاسه
گرگین ملنځ د پښتون وباسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تا پنا مددی کلمه ګوی پښتون | نه بسی بیځکله لتاند راستون
رنګ وترونړون مو د اسلام دپاره | ستا د درباب ستا د سلام دپاره
مدموکړه هیر خیرالوری رسول | فخر کونین نورالهدی رسول
اوس نګی می ثنا څی پر دربار یم ولاړ | قوم سو پاورد ظلم پتول لتاړ
یو ولد نظر وکړه پر مونږ په سوو پر | وظالمانو ته تر ټو بدیو پیر
ستا لطف و مهر د عشال پر جهان | هر خراب زړه دی ستا په مهر ودان
لدستا نظر نوی خراب سو پښتون | پا ورد ظلم تورکباب سو پښتون
راغلم لدلیری ستا دربار ته نبی | ته می شفیع سه رخدای غفار ته نبی
په پر پښتون قوم نازل کا رحمت | کړی ی خوندی ناموس په خپل مرحمت
لاس د ظالم ی لګریوان ته الله | ویج سی د ظلم د ګنډو خیرو ده نلپ
ست شریعت سی بنیت منیځ د پښتون | ورک سی بیدا داوکم سی رنځ د پښتون
واحی دی سوال ولاړ د در ته حمید | محتاج د تش ولږ نظر ته یمه
د قوم حال کړم در ته عرض پادب | ته ی باد رر د کل عجم او عرب
بلید تا ملری پښتون نوا لګر | ته ی ملهم د خوږ زړونو د پرهر
وشرعوره زمونږ نام و ناموس له بیداد | کړه بی ناموس ظالمانو برباد

سر ئې را پورته زمونږ په حال وګورد
د ظالم ظلم بد احوال وګورد

ندی لتا شرم و حیا ستا نه بیا
نه شرم کا مذی له عیسی ارمنی

عرض می د حال وه وتا ته پیشوا
بلخوک مونږ سته خوا لګر په نیا

خوب لیدل د حاجی میرخان پیمه ینه طیبه کښي او زیری د نجات له ظلم

په میرخان هم عرض وه حال د ظلم
هغه شپه مات سو توره ډال د ظلم

میرخان په خوب ولید صدیق اکبر
چه ورسره حضرت فاروق و عمر

وی ای میین زیری در ته غم ملکوه
قوم د خلاص سو کورت ماتم ملکوه

ولا پیدا قوم ته د زیری کره زر
چه د ظالم سو کم نقصان او ضرر

په بښوت په خدای له د ظالم آزاد
نه بیا نه کړه او ناموس ئی برباد

خدای به دا قوم کا په رحم ودان
قوم به ئې وینه مچا به پر جهان

تل به د خدای په بندګی کړوی لوړه
څول بی ئې کا مرید تلیته ور څوی

کلمه د خدای بوی جاری پاخوا
ورکوی دوی به په دی لاره کی راه

څوی طره وی دا سلام په ګری
نه لیبی ورک نوم د دی قوم لښکری

(c) ketabton.com: The Digital Library

زیری اوریدل د میرخان او فتوا اخستل له علماو

انزیری چه واوریده میرویس خان پیغام — خوښ سو د ښځو په پیغلی کلام

بیا ی پیدا کړل علما د حرم — مفتی قاضی او هم پیشوا د حرم

حال ی د ظلم د گرگین کا بیان — فتوا ی وغوښته له دوی میرخان

ټول علما د دین فتوا ی وکړه — سمی تحریر هی انشا ی وکړه

چه د ظالم د ظلم رفع روا — په تیر په وی دی له اسلام سوا

حاجی میرخان راغی وطن ته بیا کال — قوم ی ولید ی په ظلم پایمال

په تدبیر کښیوت چه ناموس وساتی — تنگ د قوم کا په تینګه خوندی

مشران ی ولیدل د قوم بیلا — ودوی ته ووی د حرم ماجرا

دعا د خوب او هم فتوا د عرب — قوم ی کا د خان د بنو طلب

گرگین خبر سو چه میرخان ټکوی — وی کتله چه افغان ټکوی

ظلم ی د دیر کا پیر خوارانو د قوم — خان ی کا گرگ د غمخوارانو د قوم

مشران ی تړاوستل په صبر و په بند — منافقین ی کړل له قوم سربند

مصلحت د میرخان او قرآن کول د قوم او بیا وژل د گرگین خان

حاجی میرخان وکا تدبیر مصلحت
پښتانه قول سول پنا موسی او پدیت

مولو قرآن وکا چه خانان کا خوندی
له جور وظلمه د ظالم ارمنی

سیدال ناصر او بابو جان وبابی
یل بادرخان و د بادرو لمسی

میاجی هم راغی د میرخان پکومک
یوسف راتول کړ له د سیوری هوتک

عزیز نورزی دد لارام پهلوان
گلخان بابړ د بل ونور هم پیچ خان

راغی لفرو د الکو د حلبک
کا ی ځوانانو د لښکرو کومک

بل یحیی خان بل ی زوی محمد خان
تول سره یو سول چه کړی مرگرگین خان

یونس کاکړ وکا یرغل په گرگین
پښتنو جوړ پرگرجیانو ناورین

گرگین ی مړ کا توله گرجی سو کشتار
قوم کا خلاص له ظلم و جور رغفار

قندهار و بیو حاجی میر پیهمت
قوم ی تول کا ورته کړ نصیحت

په ظالم ومی او سی توموږ سوو آزاد
خالق دی نکا پښتون قوم برباد

پا چا ظالم دی موږ بی توبکا لښکر
بنا یی چه وساتو ځانونه له شر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صفهان ډک وو له لښکرو د شاه
سبا به راشي پر رګونو سپاه

نه به پښتون پرېږدي پر مخ د جهان
ورک بکا نوم ننګه نښان د افغان

د ښمن قوي دی راشي کې اتفاق
ځان مو چېنتو کې پرې کاندې نفاق

پیغنه هار کښې ی را ټول کړل خانان
لټوله د قوم اختیار دار مشران

هر قوم ور کړله ځوانان توریالي
ټول و غښتلي ننګیالي جنګیالي

شل زره بېچ سول پنځه کې د ښار
ګرده ولاړ و د میرخان په ګفتار

میرخان انصاف کاو پېښ پرې سا مشر
قوم ی وند لکه زوی او کشر

پر داسې کار و کا حاجي ګرندی
د پښتو ناموس ی وکا خوندي

کال و یو سل نونس او زر پېشمار
خلاص سو له ظلم د ګرګین قندهار

ذ ظلم پای دی هسې وران عالم
زړې له ظلمه څوک ودان عالم

ذ ظلم اور چه بل سي سوځي جهان
یکښې کباب سي ستمګر ظالمان

ظالم جفا کوي پر ځان نه په بل
ویني هر څوک سزا د خپل بد عمل

زړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د عالم کامل ملا محمد عادل بړیڅ — دا ملا صاحب یقوم بړیڅ او عالم
او متورع سړی دی خلقو ته د سبولار سبو وند کا په سبولوک کښې اوسی او د
طالبانو ته درس کا د ده پلار ملا محمد فاضل هم سبد ملا و چه روضه ربانی کتاب
ی کښلی و ملا محمد عادل هم یو کتاب نظم کړی دی چه محاسن الصلوة ی نوم دی
او د لمانځه مسایل او ثوابونه او د تارکینو عذابونه ی پکښې کښلی دی دا یو څو
بیتونه له هغه کتاب د لته را نقل کوم چه یادګار وی

بیت

هغه خلق عاصیان دی | چه په فرض کښې کاهلان دی
چه فرض نه کاندی له قصده | دوی بې شکه کافران دی
چه وای کړم ی زده ی نوی | که طعام خوری حیوانان دی
علم فرض په هر سړی دی | چه فرض نه کا څه کسان دی
چه په قصد یو لمونځ قضا کا | په دوزخ کی ناستاندی
خدایا ته زه امان غواړم | له هغو چه فاخراندی

له هغو سره چی ګډ کا
چه خاصه د ایمانه نداراندی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د شاعر شاطر محمد طاهر جریانی　　　د محمد علی جریانی زوی دی

پیغنه‌ور د کاندهاری کا د ښکا پور سوداګری لره او هلته‌ئی خوش طبع خوانان دی طبع ی هزل ته مایل ده او کله کله ښه اشعار هم وایی یکلو کالو هیستنګ کښې دیلاره سره او سیدلی او هلته ی له اکثرو علما وفضلو سره ټوکا او علوم د هیځ یی زده کړل د کاتب الحروف سره آشنایی لری دکان ی قامند لوغالا لو مجلس ګادا وی دیار الوسره خوش طبعی او ظرافت کا هسی وایی کاتب الحروف محمد هوتک چه یوه ورځ ی یو بابه دکانندرانځی په لوم د ده محمد عمر خان پښتون لوی ګانډی پیتقضا د طبع لطیف لشاعرانو سره آشنایی کا او پنځله هم اشعار انشا کا محمد عمر خان له محمد طاهر سره ظرافت کا او لطیفه نکات یو بل ته سره وایی محمد عمر وویل لس کالی د محمد طاهر سره مجلس او وینا یم خو پښه اثر د مجلس نلید لیکن اوس الصحبة مؤثرة مصداق ښکاره کیږی په سبیل د هزل ی دا قطعه په مجلس کښې وویله

قطعه

وایی دا په صحبت کاندی	یو له بله ډیر اثر
پیکلو دی مصاحب سره	تا صحبت نکړ مد حر

محمد طاهر چه طبع ظرافت پسند لری او هسی نکات بند اداکا هسی قطعه یی جواب انشا کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

قطعه جوابیه

صحبت دیدار کا لګوره　　　منکر نشي دا شر
ته د محض بغدشي وی　　　اوس انسان سولی بشر

محمد عمر خان پلرانت له محمد طاهر پوښتنه وکا چه ستا نوم طاهر دی خو مطهر ندی

محمد طاهر هسې بیت ووایه　　　بیت

زه وځان وته طاهریم　　　خو وتا ته مطهر

ذکر د عاشق پاکباز د اناء راز ملا محمد ایاز نیازی　　دد نیا تارک دی او پیر هد او ورع کښی ریاضت کا او په طریقت کښی مریدی د میان عبد الحکیم قدس سره العزیز کړه هم یا صل د قندهار د ښار ساکن دی مگر په میا شتو ورکړی لکوره او سیاحت کا او په حضور د بزرګانو حاضریږی او ګوښو کښی په عبادت بخت وی نقل کا چه ملا محمد ایاز په شپو شپو ویښ وی او پیر د ښتوا و غرو ګرز ذکر کاندی او د خپل پیر دستګیر په مخ راسی ژړا کا او هسی وینا کا چه تا مظاهره د جمال او کمال ملرم ځکه نو تښتم ملا محمد ایاز ښه آوازري او کا کله چه خپل اشعار یغنا سره لولی خلق ژړ وی او دیوان د اشعارو وی ډیر متین دی او نکات عارفانه پکښی سته هسی روایت کا چه ملا محمد ایاز اکثر

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغرو کښې ګرځېدی او دغرو وحشي او خونخوار حیوانات ده ته ضرر نه رسوی ملا
عبدالحکیم چه دده شاګرد دی هسې وایي چه څو میاشتې مې استاد نراعي کور ته
اوزه د ده پیټلا بڼ ګرځېدم پیغرو کښې یوځای مې ولیدل د شرمښا نو لوګله چه ګرځي
او یو د بله سنګولي سره ایږي ما ځان پټ کا او پیغره کښې پنهان سوم چه شرمښان
ولاړل هغه ځای ته ورغلم او هلته می محمد ایاز و موند چه پډ راندخوبه بیده و
او هغو وحشي حیوانا تو هیڅ ضرر نه و ور رسولی بلکه و یښ سوی هم نه و ما په لنحوب
ویښ کا او واقعه مې ور ته بیان کا ده وویل هغه شپه چه د خدای په محبت ودان وی
د حیوانا تو ځنا بښو نه ور ایزی د حقیقي انسانیت مرتبه هغې هسکه ده چه د حیوانیت
لاسی هلته نه رسی او لکه نفس اماره چه د نفس مطمئنه ځنې تښتي او خاکیږ ی
هغسې هم د حیوانیت په دریاب کښې لاهو مخلوقات د انسانیت سره ځګره نسي
کړای او له پیرتمه ری تښتي ملا محمد ایاز د شعر خونه دیوان لری او د پیر سند عارفانه
اشعاری پکښې جمع کړی دی چه زه ی د هغه یو څو رباعي په بیان د عارفانه نکاتو
را نقل کا ندم

رباعي

ره هغه دی چه لری د عرفان بر هند | دغه بند ده پر دنیا د انسان بر هند
هغه زړه چه نه دی هسې نه عرفان وی | ور ی پدنږو ندکښې د تاثیر حیوان بر هند

ولهٔ

محبت د آب و خاک دی بې بنیاد | راسه څلوری د دنیا خون آباد
کله زړه سپین وی د خدای محبت | پر صحرا بهٔ یی کوره اوره بناد

ولهٔ

زړونه خوښ کړه دا نیکی ده د رښتیا | مکړه یا باندې تیرنه په جفا
د خدای کور موړا نوه په ستمو | د خدای کور د ګنډ زړه چه وی صفا

ولهٔ

په د ځان پېغم اخته وی عاشق نه دی | هغه څوک د خدای دیني لایق نه دی
یا به ځان یا به جانان کا پرستند | څو که په ځانی نکا هیر څو صادق نه دی

ذکر د لوی واعظ ملا محمد حافظ بارکزی — دا عالم د محمد اکبر بارکزی زوی دی ک
په پیقندار – په کښته خوا کښې اوسی او علوم مروجه یی لوستی دی فقه کښې استاد د
او په جامع ګانو کښې د جمعې په ورځ وعظ کا نو په واعظ مشهور سوی دی کله کله
په خطبه کښې خپل اشعار هم وایی په تول نصیحت دی یو کتاب یی کښلی دی چه نوم
یی دی تحفهٔ واعظ او بل یو کتاب یی د تقوا او زهد وعظونه کښلی او خلقو ته
ی امر په معروف او نهی منکر کړی دی محمد حافظ واعظ پر ښتیا ډیر مشهور دی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پادشاه اولو یا لو ځیچ کښې هم د خدای امر ښکاره وایي او بیچا پروا نکوي پیر طریقت ئې کښې د میان نور محمد صاحب مرید دی او تدریس کا د اعلا مود فقه پقه یار ئې کښې طالبان د علوم ئې له مجلس فیض موږي او په حلقه د تدریس ئې کا حاضروي دا وعظیه بدله ما را وا ئېښند او نقل مې کړه له تحفه واعظ څخه چې مسلمانان ئې و لولي

بدله وعظیه

کم بخت مکړه پر دنیا د ونګوت
کډې زړه عوا ایمان د جنت ګلوت

کم بخت موږ یو میلمانه پر دنیا
وطن موږ دی آخر ځو پر ښتیا

هم به ښه بل بسی اعلام په عقبا
نو له سره اور کې پامان ځا نوت

کم بخت مکوه حرام چه بد دی
چه کړې حرام سخه باطن کې دد دی

اعمال ئې الټول د عقبا کې رد دی
په لوییه ورځ به ئې وی لوټ ځځوت

کم بخت مکوه حرص قرار سه
ښا د رب کوه صبور پکار سه

تو ښه د دین وړه پیدی کار و بار سه
چه بې قو بنی پیدا سو دوت

کم بخت مخه د حرام پر لوري
خدای به وتاته په غضب وګوري

کډې سړه عوا ري بنا یته بنی حوري
بې ځای امن ده بې پروا پیلوت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د نصر الدین خان اندړ. نصر الدین خان د محمد زمان خان زوی دی په زمانه کښې د پادشاه جهان و شاه حسین له غزنی راغی او پکندهار ساکن سو پمقتضا د طبع صافی یو څه مدت د صدر دوران بهادر خان ورسید او پیلک د ملازمانو د پادشاه ظل الله منسلک سو ځکه چه شجاعت او بهادری ئی پطینت کښې وه نو پدولت ورځوی د پادشاه او بهادر خان عالیشان لیځو اعزت ومونداو د مستقیم طبعانو سره آشنا سو نصر الدین خان اند پسند اشعار وایی او زموږ د زمانې لموزونانو څخه کاږه سی دیوان د اشعارو لری او نصر تخلص کا الحق چه نصر پرزم او بزم هم د نصر خاوند دی او د یارانو او موزونانو پمنځ کښې مقبول پدی کتاب دده یو بدله پیادګار کاښم چه خزانه دده لیاد خالی نه وی

بدله د نصر الدین خان

دغوار عاشق زړه مدام وی داشکار دنیا ‖ که وی په پټه خوله هم لعندی ګفتار دنیا
دغوار عاشق مدعا داده چه زړه کی نا ‖ په ورنګاره خپله زیبا مخ دلربا کی نا
پچپل وصال کی خوشحال محبوبا کی نا ‖ بلکه نغواړی هم د غدا امیدوار دنیا
د دی حبنو نیزه خدای بلکړه اوروون دی ‖ په وترلېسي دی غواړیده ډیر غځون دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو به آرام په درسته شپه کا ندی خوبون دی | پر مینانو هره شپه د غم تاتار دنیا
ددی مینو پر زړه رب البنی داغون دی | چه په ارمان د بناپسته زیبا محزون دی
ل ژړا کا او په ناره فریادون دکا | هو چه عاشق سی د هغو کله قرار د نیا
عاشقانو زړه ی مات کا نزغیب بیا | هو پر شپه بیند باندی پتری کله جو پیښ نیا
په د وصال پا مینه هر عاشق اوسیږ نیا | کدی دا نو یه عاشق هر ساعت بیا ر دنیا
د مینانو وصال عین نوی اختر دنیا | یو خو خوار نظر له چیل بخته مردار د نیا
د بلیتون اور دی چه په سوی در ست حشر دنیا | هیڅ نجوریږی د بلیتون کاری پار دنیا

ذکر د برگزیده احد ملا نور محمد غلجی مشهور دی په غلجی او په غلجو کښی توخی دی د ملا یار محمد زوی دی او س په پیخوا ی کښ او سی علوم شرعیه ویلی دی و تدریس کا په عمر د یر پوخ سړی دی اتیا کلن او د قندهار پینا و کښی پنجه کاله د خاندان عالیشان د حاجی میرخان دار تیقوا د کړ تیو نجونو استا دو او معو مخدرا ته د سرا پرده عصمت ی درس کا ملا نور محمد اشعار هم لری یو کتاب ی کښلی دی پنا مه نافع مسلمین او په ی کتاب ی احکام شرعیه بیان کړی دی دا کتاب ی کښلی دی پنا مه د پادشاه جمجا شاه حسین او له معتبر د کتابو د فقه او اخلاق ی انتخاب کړی دی ملا نور محمد اوس په پیخوا ی کښی تدریس کا شمول تشریف

او

(c) ketabton.com: The Digital Library

او بخاری شریف او هدایه او کنز او طریقه محمدیه او نور مروجه کتب په تدریس لولی

دا نظم د ده دی په نصیحت کښی مخمس

نظم د نصیحت

ته مومن ژوندی پیدین سی زما یاره | ته ژړا فریاد کوه په خپو کو کاره
استغفار ته تو به کوه د ځان د پاره | ته هم ځان ساته پناه د عذاب لناره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

نه وتا ته یو وینی کړم زما ورور ه | په سهار بیداری کړه آخر د گوره
ابد ته سی پېښمانه کښی یا په اوره | چه ستا حال به په څه رنګ سی له گوره

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

په هر وقت له مسلمان دلداری کړه | په دریم سپید کښ د یره بیداری کړه
هم په خپل صورت وژاړه هم زاری کړه | د اخپل ځان له د حساب تری بیزاری کړه

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته د رنځ الابلا مکړه دنیا کښ | داد زیان دی زما جان لیعقبا کښ
ستا ډیر سود دی دررکوا یم شرپا کښ | لگاهد خلاصی د یر دی په دعا کښ

بیداری کړه په سهار کښی زما دلداره

ته د لخدای لحکمه مدغم ود غاړه | نیک اخلاق کړه ته طلب د بد خوی واړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تفرع کړه ضیل صورت کړه وچه ناپاره | تر لا ختو ی جوړ سوی تن دیجاړه

بیداری کړه پسهار کښی زما دلداره

خدا امید کړه در حمت تر تا جان | در حمت دروازه خلاص دده جانان

هر سهار رحمت نازل سي له اسمان | مغفرت پسهار غواړه له رحمان

بیداری کړه پسهار کښی زما دلداره

ذکر د شاعر ظریف حافظ عبداللطیف اڅکزی دا شاعر په مجمع کی د فضلا سر امد دی او په ظرافت کی هم یا حصل د بوستان دی پلاری غلام محمد نومیدی قندهار ته راغی په ماشوم کښی اوسید ی عبداللطیف له کوچنیوالی په علم شروع وکړه قرآن شریف ی حفظ کا او خدای په طبع لطیف ی درلوده نوی ډیر خوا به اشعار و ویل مبشر کی طبع ظرافت ته مایله ده نو بیا هم هسی قصی او حکایتو نه نظم کا په اوریدو کی عبرت حظ کا و پند و نصیحت دی په ظرافت کی مفید درموندکا او هر کله مجلس د اشنا یا نو په ظرافت دده مسرور وی کاتب الحروف کله کله دی وینی او اشعار ی اروی او سن دڅلویښتو کالو دی او سر د دی په عمری پوخ دی خو د ځوانی مسترکا او مجلسیان ی په صحبت نشاط بیا موی په ځائمو کښ اشعار ارتجالاً لولی او قصی کا فقیر کاتب الحروف دغه یو قصه دده په ی نثر اند کښی نقل کا په کتاب له ظرافت هم خالی نوی

قصه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مقصد د سوی او د داوبن

څوک وینې یاراو د داوبن او سوی مقصد سوه — څوک دیره ښوی سوه
یو سوی د داوبن اشنا سو — بیځه وی همراسو
یاری بری کوله یو له بلې یارانه سوه — څوک له څوکه مقصد سوه
اوبن وویل چه سوی — ای زما یاره نیکخوی
بې تامې بنادی نه دی نشیدا او ورځ می پیابند سوه — څوک له څوکه مقصد سوه
قول عمری صحبت کا — د سوی سری الفت کا
شپه دې بیلتون نکا یو له بلې مرکه سوه — څوک له څوکه مقصد سوه
سوی او د داوبن یکور کی — ژوندون ی پسرور کی
مقصد بری شروع کړه هر سهار تر بدرغ مد سوه — څوک له څوکه مقصد سوه
سوی تل مسلمید داوبن و — دوستی کی دیر پیهوښ
پهلوی سوه سپی تینګه په بری پند برمد سوه — څوک له څوکه مقصد سوه
اوبن هم عزت د سوی کا — ساتی د ابروی کا
دیار د زړه د یاره بد مقبوله نه بلمد سوه — څوک له څوکه مقصد سوه
یو وورځ سوی پیلمتیا کړه — د اوبن د یاری داکړه
پهلوان ی راخبر کړ له د سوی په تو له مسلمید سوه — څوک له څوکه مقصد سوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوبس راځئ دسوي کور ته — یو غاری ولید پور ته

واتنگ په بهی ښان وپچی مدځای یوه گونژه سوه — خورا خوږه وقصد سوه

راوړی ی خوا ره وه — یو څه ده لږ واښد وه

واتعولد په ی راوړ لد داوبس یوه گولد سوه — خورا خوږه وقصد سوه

اوبس وړی ولاړي کورته — څتلدی سو پور ته

سرپا توی ځای مد درلودی تولد شرمنده سوه — خورا خوږه قصد سوه

سرپا تو جعیت . کا — پاسوی ملامت کا

ول ستاو داوبس څدی په دوستی سره توده سوه — خورا خوږه وقصد سوه

په بسوی اشنا داوبس سی — بایده په لږ پېهوږ سی

داوبس دپاره بنایي په پیدا یو ماتد سوه — خورا خوږه قصد سود

هر څوک چه یاراني کا — په پیل کا پیلخانی کا

هر چا لد مناسبد اشنایي او طریقه سوه — خورا خوږه وقصد سوه

په څوک مناسب کار کا — عبرت لدی گفتار کا

لد چل تغره سمد و هر چا پند راوړه دهسوه — خورا خوږه وقصد سوه

٥ ٥ ٥

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د رستم دوران سپه سالار عالی تبار زبدة الزمان سیدال خان ناصر
محمد هوتک له الف خان ناصر روایت کا چه سیدال خان د ابدال خان زوی او
بابری زی ناصر دی په پلاری او سیدی پر د پلد کښی چه دواړه خوا پسر یو ځای
دی هغه وخت چه سلطان ملخی توخی استقلال وموند او له غزنی تر جلدک
ی حکومت کا نو بابری زی د ابدال خان سره راغلل او په اتغری سکونت وکا
ابدالخان د عادل خان توخی سره په هغه وقت له بیگلر بیگی سره د قندهار چه د
صفوی پادشاه لخوا د جنگوند وکړل او وندی پر پښو چه پر کلات حکومت وکا
سیدالخان په د ټاکلی پلار زوی و لیسخاوت او شجاعت زبده د روزگار سو
او هغه وقت چه حاجی میر خان غلبین ملکان په قندهار کښی گرگین خان بیگلر بیگی
وواژه سیدال خان ناصر د پښتو د لښکر وسپه سالار واو دن لوستلی وه علوم
مروجه لکه فقه تفسیر وفصاحت صرف ونحو او فارسی کتب چه د میرویس خان پیژنده
گگی د صفوی لښکر د قندهار د خلقو انتقام ته راغلل نو سیدال خان ناصر
د حاجی میر خان لخوا د پښتو سپه سالار واو څو واره ی د صفوی لښکر په تر هغه
تیرو وو ژل پیدی لټو لو جنگو سیدالخان غالب او فاتح واو په د لاوری او شجاعت ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهرت وکا په حاجي ميرخان عليين مکان وفات سو نو سيدالخان عالیشان
وشاه محمود سپه سالار سو او پر اصفهان ی یرغل وکا د صفویانو په جنګو پرلټو لو
سیدالنو غالب او فاتح سو څری اصفهان فتح کا او دښمنان ی مقهور دی
نقل کا په سیدال خان نامر په مسعد وقت په بیه جنګو ی گرفتاری بند وه
اولد حیص وبیص ی فراغ و اشعاری ویل او د عشق سند ہما ی کښلی اوس
په پد مهبا نو د امور پر اصفهان کښې بخت دی د شعر ویلو فرصت ی نشته
او دورځی ی تیریږی پد هسی جنګو په رستم هم ځنی ډار کا د سیدال خان
له اشعارو نخه دغه بدله بیخزانه کښې کا ښم په دا کتاب دده له ذکر خالی
نوی او ددی خان عالیشان بذکر مزین وی

بدله د سیدال خان عالی مکان

یار ماله هسی ګران سو + راتیر مړ لتو ل ارتها نسو
لوزنده ویم پیتر تو + جهان قبول راته جانان سو

وی زلفی د اوږدی کړی   پرمخ د راخیری کړی
سری اشرفي د په تندی باندی سری کړی + ګرزی په باغ کښې ګلو نو کښې نخری کړی

په اور دوسو هم یاره راته اور تانه بوستان سو

یمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

مین چه اشنا یې مکا   شپید وریځ به کړیا یې ه

نښتې د دستمګاره خوشحال زړون برڅې کا + لندی لړ دوړ څیو د بانو عشق کار ه

پر مارمی ګوره طلقه د دلبر د تیر نښان سو

مین پرلو یو غږ و ځي   مرغوړ په نیمو شپو ځي

وړزی ارو طن وطن پرېږدي پر څپولو ځي + فریاد و ناری وکا پیا ورین په غلیلو ځي

وصال که نصیب لنو لوره زړه ډک په ارمان سو

ناری وهم عالمه   دشپې تر صبحه م

ناتوان دبلیتون یم پوګړد نلرم دمه + بیتا مې نفس نیژری راځه زما دزړه بنده

نظر پر ما غریب کړه پېر تا خون می تا پیدا نسو

شبنم پر ګلو ښکاری   زما اښکي د ارتی دا ری

خوناب ځي ستا لغمه زما په مخکې لاری لاری + تمام شپه لم تیره پېر د اپیاری نارک

ښکاره سوه چه مجنون یم لیونو به می اوس بیانسو

بوستان ښکلی زیبا دی   رنګین په او ښکو زما دی

دزړه پر بڼه ګلکوټ دی چه بلبل بتماشا دی + چمبیه تی زړه وشادو دی تد وای پیدا د

ښلي دبلبتون یم زه سید آل امیر بیا نسو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه اند په بیان د هغو چه شعرونی ویلی دی

ذکر د عصمت پناه نازو توخی   هسی نقل کا چه نازو د سلطان ملخی توخی لور وه

چه تولد ئی په سنه ۱۰۶۱ هجری هغه ځای ته نژدی و چه تازی نومیږی سلطان ملخی

په هغه وقت د غزنی تر حلقه د اقوامو مشر و او په استقلال ئی حکومت کا معارض

او ساری ئی ذیر لود او نازو په کوچنی والی له میرمنو د پښتنو او سپین بږیرو علما وتحه لوست

وکا او میره مجی، ارتینزوده چه نا هینډی میرانی او شجاعت او سخاوت تدبیران و

روایت دی له لقدرا و بانو چه سلطان ملخی و سور غره ته نژدی په جنګ کښی و مړ

او حاجی عادل چه د نازو ورور و د پلار پانتقام نجنګ ترولاړ کلا او کوری نازو

تر میر هینو او په هغه وقت نازو توره پیلا کړه او د جنګ لیوړ انا مو سره ی

کور او کلا له تاراک د دښمنانو وساتل ما ته ضیل پلار حکایت کا چه نازو انا

په میلمه پا او غریبانو مسافرانو چه باالله مهر وفه ده او هر وقت چه پیدړمی بد د

مسافرانو قافلی راغلی د نازو بیر کلا ئی اول په سوه سوه میلمانه به ئی روز ل

او دوی ته ی دوډی ورکوله بچا چه به کالی نه درلود لباس ئی ورکاوه

او سخاوت ئوهم ی له ضیر ترکوسا نه خپور سو نازو پچبا له د بنالم نخا ن

ناتوئت

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوتک وه چه دکرم خان زوی واو د هوتکو په بالم خیل چه سن وریځ پاچاهی د قندهار او اصفهان د دوی ده لدی شجره طیبه څخه دی او نازو څلور زامن درلود چه مشری حاجی میرخان او نور عبدالعزیز خان او یحیی خان او عبدالقادر خان دی.

سپی روایت کا محمد کاتب الحروف لنځیل پلاره چه نازو انا عابده صالحه ښځه وه او خپلو زامنو ته یې تل عمر په او د اسد شیدی ورکړ او چه علیین مکان حاجی میرخان تولد سو خو ب ی ولید چه شیخ بیټنی رحمة الله علیه ورته وایی دا زوی بند تربیت کړه چه لوی سی لوی کارونه به وکا او زیارت د بیت الله ښکاره مشرف کا او له مسلمانو به ی پیدا سی پادشاهان چه دین به روښان کا نو حاجی میرخان په وزیر یدی مورکی پیدا یاست او عبادت سره لوی شا او د دین فرایض ی تل په ادم کال ور ورښوول او هر کله به ی ده ته نصیحت کا چه زوی په د شیخ بیټنی رحمة الله قدس الله سره تل قول ستا پیچ بنس دی لوی کارونه نو چه لوی شی د خدای عبادت او د خلقو خدمت کره ته خدای پیدا کړی ی ددی د پاره چه لوی کارونه تر سره کړی او خلق الله په خدمت ستا آرام وکا روایت دی چه حاجی میرخان علیین مکان به هر وقت ویل چه زما مور ما ته د هو یو کارو د کولو وصیت وکا زه باید هسی کارونه وکړم چه په سنه ۱۱۲۰ الهجری ی قوم د ظالمانو له ظلمه ژغوره نو ی مسجد د شکر وکړه او ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

خدای د اسې غه کار و چه ماته مو رسپارلی وا و وصیت ی کړی و د اخوستا د عبادو او بنه ګانو خدمت وچه ماتر سره کا زما پلار هېڅ وویل چه نارو اما علاوه پر سخاوت او شجاعت او عبادت ته بسی ارتیند وه چه د خدای تعالی فتح بینا جات ی د ډیر اشعار ویل او یو دیوان ی درلود چه د دوه زره بیتو نه یکبنې ده او یلقدری سنړلفات اداکړی او داسې ی ویلی وچه ناربیندی هم فنسي ویلاک او د غه رباعی چه د نارو اماده ماند خیلو پلار اروبه لی وه الحق چه سنه رباعی ده

رباعی

سحر ګروه د نرګس لیمه لاندې ده | څاڅکی څاڅکی ی لستر ګو څڅیده
ما ویل قدر دی کښلی ګلو ولی ژاړې | ده ویل ژوندی می دی یوه شولو خندیده

رحمة الله علی الماضین کلهم الی یوم الدین

ګر د د رشهوار عصمت حلیمه حافظه . حلیمه د خان علیین مکان خوشحال خان خټک لور ده چه د عبدالله درخان ختک سداکه خور کیده زما پلار هېڅ روایت کا چه نه بنو ته د لاهم پیغمبر وخت د اپښتنه ژوندی ده او د خپل پلار په ژوندی رو چه علوم ولوستل او بیا د شیخ سعدی لاهوری رحمة الله علیه مریده سوه او هغیل پلار هم عبدالقادر خان په لاس ی بیعت وکا چه مخه هم د شیخ د دران

خلیفه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلیفه و روایت کا چه حلیمه بی بی فاضله او عارفه ښځه ده او په سرا پرده د عصمت ناسته ده میړه یې نه دی کړی او د خالق عبادت کا او د خپل ورور عبدالقادر خان پکور کښې لوړو ښځو ته لوستل کا او قرآن عظیم یې هم یاد دی زما پلار وویل چه حلیمه بی بی په پښتو ښه اشعار هم وایي او پخپل عصر سرامد اقران ده او موزونان د پښتو ی اشعار خوښوی د تصوف او طریقت کتب یې ټول لوستلی دی او هسې وایي چه مشکلات د مثنوی شریف او مکتوبات د حضرت امام ربانی قدس سره حل کوی د حلیمې په اشعارو کښې مجازی عشق نه ښکاری بلکه ټول شعرونه یې د حقیقت پر لار دی او د محبوب حقیقی صفت کا دغه یوه بله دی زما پلار ما ته وویل په ښځو اندکښې داخلوم رحمة الله علیها

غزل

دا شنای لفکر خو ښه هی شان شوم
چه ښه هیبت م په ممتاز که نور جهان شوم

چه ی کړمه ستا چمنه سر فرازه
ثنا خوانه پخو رنگه در جهان شوم

چه مجازی د ایاز د لارې لز ړه نه
سر بلند د تر محمود غزنوی سلطان شوم

د هر چا و ته چه گورمه واړه دی دی
د جمال په ننداروی شادمان شوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

غیر فکر می لز یږه ندرا بهر شو | پیر خلیل د پیر عدو باندی یکسان شوم

حلیمی دغماز مکر زیات لحد شو

چه دی بیل بیا ره نکا یه گمان شوم

ذکر د عارفه کامله بی بی نیکبخته د عصمت پناه او عارفه د الله د شیخ الله داد لور وه په قوم مموزی چه پیدا شنغر کښی کورنی او پلار نیکه د من زیو مرشدان وه هسی وایی کاتب الحروف محمد چه زما پلار روایت کا چه شیخ امام الدین خلیل غوریاخیل په کتاب اولیای افغان هسی کښلی دی چه شیخ الله داد لوی ولی وا او لوری نیکبخته چه په تحقیق هم نیکبخته عارفه ښځه وه علوم دینی ئی ولوستل او په ریاضت او عبادت د خدای عمر تیر کا په ۹۵۱ سنه هجری په حباله د نکاح شرعی د شیخ قدم قدس الله سره را غله
۹۶۱ سنه چه د خواجه محمد زاهد خلیل متی زی زوی وا او عارفه د خدای و په ۹۵۶ سنه کی له بطن غوث الزمان قطب دوران شیخ میان قاسم افغان په بدنی ښه پیدا سو او دا شیخ په معرفت د خدای شهرت وکا چه په هند او پښتونخوا مشهور سو نقل کا چه شیخ امام الدین هم د دی عرفا له اولاد دی او دی کتاب د اولیای افغان هسی کا بڼی چه بی بی نیکبخته چه د خدای عارفه او رابعد

د

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زمانې ده يو کتاب ی کښلی دی چه نوم ی دی ارشاد الفقرا او په دی کتاب
ی سی نصیحتونه لیکلی شعر ویلی دی، په فقرا او عباد الله ته مفید دی دا کتاب
په ۹۶۹ سنه هجری تمام شوی دی او زما پلاری نسخه لیدلی وه په ښو کښې
نسخه وقت چه دی تللی ولیږغر د نسخه ځای دغه شعرونه له نسخه کتاب ز ما
د پلار پیاد وه چه ما د لته ځنی نقل کړل چه کتاب می پلار کړ دعارفه دوران
رنګین وی

مثنوی په نصیحت کښې

پیژره بنا دشی ای مومن	په ظاهر په باطن سپین
ظاهر زهد پا اخلاص کړه	پیژره تینګ شه له یقین
شکر صبر په هر حال کړه	خود نمای مه شه خود بین
پیشه ورو ځ بد پیژرلا یی	که خبر شی له سجین
سجین ځای دی خود نمای	د بی نماز او د بی دین
له بیغو ځا امان را کی	یا الله العالمین

بل نصیحت و لیها ایضاً

د ندای حق ته غاړه کښیږده	نوری نوری دنیا پریږده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیا پاتې له هر چا ده — پاخلاص کې څني لیږ ده
څو قوت لرې پیچا نکې — سر دیار پر رضا کښیږده
ځان له بد خوبه تر غوره — ژړه په ذکر دیار بلیږده
کل دنیا بد دښمن شي — او هم لیرې لڅني ویږده
بتول غواړي حساب ئې — کړد او مني کړد میږده
دنیا ترک ته که یوه ئې — دلقا پر لوري بیجي ږده

ولها ایضاً رحمها الله

په طلب ئې ودریږه — په خدمت ئې هوسیږه
لجمله بد و نفرت کړه — و نیکی ته ولاړیږه
په نیکی کښې اخلاص کړه — بدی مکړه و پوهیږه
پر گناه له وار وستر گه — د باران په ډود وریږه
چه یارب العالمین — لگناه را تیریږه
خدای برحم بیا وکا — بیزار یو نه ژړیږه
بې پروا و خدای ته مشد — له غضب و ویریږه
بر غد فعل چه ئې حق دی — په طلب ئې و ښوریږه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذکر د مېرمنې د حسب او نسب بي بي زينب اطال الله بقائها

بي بي زينب د حاجي مير خان عليين مکان لوروه چه لدکوچنيوالي ی
پېغرم کي د عصمت او عفت لوست وکا لېپلد سخه چه قرآن کريم ی
ولوست د احکام اسلامي او فقه کتابونه ی هم ولوستل او د فارسي
مشهور کتب ی ضبط کړل استاد علوموی ملا نور محمد غلجي دی چه دير
عمري مخدرا تو ته د حرم درس لوستی دی هسي روايت کا چه بي بي زينب
ډېره هوښياره او فهيمه ښه ده امورو عالمه ښځه ده او د پادشاه جهان
شاه حسين پامورو کي تدبير کاو هر کله د پراي صايب مشکلات د امورو حل کا
او پادشاه د زمان ی تجربه و عقل کا او لطايف ی اوري داد مشهوره د صدق عصمت
ښه ښه شعرونه هم وايي او د موزونانو او شاعرانو قدر کا د دواوين د
شعرا هر کله لولي او مضامين شيرين ی کام شيرين کا عمر ی په عبادت
خداي او تلاوت د قرآن شريف تير دي او مخدراتو د حرم د پادشاه
ته درس او کښل او لوستل ور ښيي نقل کا چه د شاه محمود جنت مکان
د مرګ حال قندهار ته راورسيد نو د پادشاه خاندان عاليشان ټول غم جن

بلاول

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مخزرالتو د هرم ساندی او د غلبلی کا بی بی زینب په واقعه د وړور د وفات واوریدلو ډیره غمجنه سوه او په تلاوت د قرآن او لمانځه ی تسکین وکا د تللی زړه او هسی ویرندی پو پیر د خپل وړور مرحوم دو میلو په زه ی دلته نقل کوم خدای تعالی د مقولانه زان عالیشان د پادشاه ظل الله ژوندی ولری او وبښی

مرثیه د شاه محمود جنت آشیان

باغ سو په وړور تیر له دنیا سونا   قندهار وار په پښو پرا سونا
زړه می پو پیر کی مبتلا سونا   په شاه محمود لما جلا سونا

دا رون جهان راند تور تم د دنیا + زړه د بلیتون تیغ کرم دینا
هوتک غمجن پدی ماتم دینا + دیا پهی تاج مو برهم دینا

په شاه محمود تیر له دنیا سونا   قندهار وار په پښو پرا سونا

خوان ویره د توری جنگ ونا + ولاړ د کام بنام ونگ ونا
دښمن له په یو بنو رنګ ونا + پر میدان شیرو یا پلنګ ونا

افسوس په مرګ د ده پخوا سونا   قندهار وار په پښو پرا سونا

محمود

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمودُ ندیوازی خور ژاړي + په مرګ د بتول ګلی ګور ژاړی

خپلوان لا څه پاچا د ورور ژاړی + لښکر سپاه د پلی سپور ژاړی

پښتون د بتول په واویلا سونا   قندهار واړه پژړا سونا

اصفهان پاته تاج نښکور عالمَ + په شاه محمود سوئن پګور عالمَ

د پښتون لمر سو تیاره تور عالمَ + راغه د دښمن بلا پېغور عالمَ

چه پاچا ولاړ پښتون ګدا سونا   قندهار واړه پژړا سونا

لښکر سو چپور پښتون ملاړ دي اریان + پیخاور وګای کا شاه محمود عالیشان

پاته سو تخت وتاج د بتول اصفهان + زړه ی را سوڅ سو کا خوښی دښمنان

وایی پښتون اوسی بی پاچا سونا   قندهار واړه پژړا سونا

اسمانُ بیا د څه ستم کار ګند + وشلاوه تا چه د پښتون وپیوند

دښمنُ د بیا زمور پوهیږ کا خور سند + په شاه محمود د کا پیغمبر کی بند

په کور هوویر شور و غوغا سونا   قندهار واړه پژړا سونا

هوتکو ژاړي شاه محمود څه سونا + پښتو ستاسی لوی سپاه څه سونا

د اصفهان تر فراه څه سونا + پاچا چه و حشمت تباه څه سونا

د پښتو په تم فنا سونا   قندهار واړه پژړا سونا

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمود خوان دی ولی ولاړ لما + لیخت وتاج ته برشه سوی جلا
اصفهان ولی پاتې سونا لتا + سردار پورته کړه په ځکمی اعدا

دښمن ولاړ بیا شا خوا سونا   قندهار وار په پښړا سونا

او ریم ناری دغم په کړین فریاد + پښتون سپرګ د شاه محمود سو برباد
زړون په تل ټول وباد من سونا باد + د ساندو بیغ دی چه را او رینی باد

ماتم زده پیر و برنا سونا   قندهار وار په پښړا سونا

ورور مقرد تا مولا کی جنت + درد کی تا ته پسله مرګ راحت
روح دوه ښاد په پلوی ورځ د قیامت + مخ دوه رون د خدای په مهر ورحمت

د خالق رحم تل پرتا سونا   قندهار وار په پښړا سونا

ذکر د شاعره برگزیده زرغونه   زرغونه د ملا دین محمد کاکړ لورده په پنجوا ی
کښی اوسید داو پلار ی ورکا تحصیل د علوموا و د فصاحت الکلام ی زده کړل
او د فضیا و اشعاری ولو شتل زرغونه پچباله د سعدالله خان لورزی وه چه نوریالی
زامن ی هم لود او لیتول د علم و هنر خاوندان و ماقد هی نقل ولا زما پلار پچه زرغونی
د شیخ مصلح الدین سعدی رحمته الله علیه کتاب د بوستان ملتول په پښتو شو نظم کا او نوم

ی

(c) ketabton.com: The Digital Library

ی و بوستان د پښتو چه دا کتاب ی په ۹۰۳ سنه هجری قدسی پاییدو رساوه
او تول نکات عارفانه او نصایح حکیمانه ی په پښتو کړل علاوه پر دی زرغونی
لغه اشعار او غزلون هم وویل او پر مره د فصحای شهرت وکاهی چه موزونانو
د روزگار بهٔ ی اشعار لوستل او د پښتو په بوستان بی سیر کا او گلونه د پند
او نصیحت به ی لتو لول سی وایی چه زرغونه کی لداره ضبحهٔ و د خطای نورا بند
وا و کاتبانو به ی له حسن خط اقسام د خط زده کول زما پلار سی وویل
چه په سنه ۱۱۰۲ هجری ما د زرغونی بخط بوستان د پښتو ولید چه خیل اشعاری
بخیل سند خط سی کښلی و چه ملګری ی خط ته عاجزی کا او د غه حکایت له سفه
کتاب زما پلار رحمة الله علیه بیا د و چه زه ی بخزانه کښنی کا ب م

حکایت له بوستان د پښتو

اوریدلی می قصه ده — چه لشاقو هم خوږ ده ده
د اختر پوره سحار — بایزید چه د رویداب
له حمام راوتلی — یکوشته کښنی تیر میدلی
ایری خاوری یالبام — راچیه کړلی ناپام
هغ او سری سو گکم — پایرو یخا وړو بخر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بایزید ئې ښکر کښېنوسو | د مخلوق ئې پر پاکید وسو
چې د زړه ور سیم د بل اور | چې پاور کې سهم نسکور
لا دا ییرو به خپه بد و رم | یا به لې شکوه کوم
هو پو با نو ځان ایری کړ | لا لوینې ځان پر یکړ
ځوک چې ځان نه ګهری تل | خدای یې نه نسی کړای کښل
دوی تل نګفتار نده | لو خبره ېکار نده

تواضع به سر لوړ کا
تکبر به تل خوړ کا

ذکر د عفت همراه رابعه حال د دې شاعره ما ته نه دی معلوم سوی خو لې څه چې منکاره ده مخه هسې ده چې دا شاعره د قنده هاره ده او چې دراتـ د محمد بابر پادشاه ی ژوند کا هسې وایی چې د اشعاري ډیر و دیوان ی درلود د غه دیوه یوه میله رباعی ما ته صدیق او رفیق محمد طاهر هجریانی و ویلد چې زه ی د لته پنځراند را نقل کوم

رباعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعی

آدم ی ځلی و تدر استون ته	پاور د علم ی سوی ابرون کا
دوزخ ی روغ کا پر مخ د څکلی	لوم ی د بغد ولند بلیتون کا

خاتمه د کتاب په بیان د حال د کاتب الحروف

حقیر فقیر محمد هوتک ـ مولف د دی کتاب

ځه ابن محمد زوی د داود خان زوی د قادر خان یعقوب هوتک په زمونږ کهول
کښې شته مرغوده چه زما نیکه قادر خان له غره ځای راغی سیوری ته راوسته
او سیدی شوه یو مدت په تا تشاد عیب او قسمت راغی او د قندهار پنځوا کښو
نیکانی د کوکران استوګنه کوله او پیشه ی زراعت وه او قادر خان د پیر معمر کی
و پس د ۷۶ کالو په سنه ۱۰۵۸ هجری وفات سو او په سنغه کی چه کوکران
ته میری جنج سو زما پلار چه داود خان نومیږي پیدا سو په ۱۰۲۹ لمه هجری په عمر نوکران
زیږیدلی او په آوان د صباوت ی علوم لوستلی و او په څلو عمر په موزونانو
او فصحا و علماو د نامه ښاوند واو د پیر عمره قندهار تللی او د کسی خردن او ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲

او ډیر ښه او پښتو او لوړ ځایونه ئی لیدلی و بعد وفات چې د خان علیین مکان
حاجی میرخان یقینًا بارکښی دګرګین خان سره جنګونه کړل نو زما پلار هم په دغو
جګړو کې ملګری وو او سره ټینګه نوله قدیمه زما معرفت لدی خاندان ډیر دی
او اخلاص ئی لرم پڅیره پسله پلار ۱۲۲۲ سنه هجری په صفوی پادشاه لښکری یرغل
راغلی نو د جنت مکان حاجی میرخان لخوا زما پلار د ولایت او فراه او سیستان
او کلات او نورو ځایونو یې ښاغلی د حاجی میرخان مدد ته راوغوښتل او له دغه
پښتنو سره ئی مرکې وکړې او ډیر ښه ئی د نورزو او بارګزو او اسحق زو لښکری
کړل د خان او پر قندهار ئی یرغل وکا او په دغو جنګو زما پلار د حاجی میرخان
جنت مکان لخوا سپه سالار و پسله وفات د حاجی میرخان مرحوم مغفور
زما پلار په سنه ۱۲۳۶ هجری وفات سو او مکو کرات د خپل پلار سره ښه سو
دغه مرحوم رحمة الله علیه طبع مستقیم درلوده او کله به ئی شعرونه هم ویل چه
د الله تیمناً دده دوی رباعی راوړم او دا رباعی په صنعت د تجنیس بې نظیر
دی او په فصاحت هم مثل ملری

رباعی

چه د ټیا پز پرده کی او ورد مینی بل سی — په اور بلی ئی لمبی ګډی حالی بل سی
ورد مینی ګلدمری دز پره لا د مینی — داور بل بیند ګډ تل دز پره تیل سی

رباعی

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعي ولد ایضاً رحمه الله تعالی

کډې وینې تل څاڅي له زړه وتځه   څوک به وینې تاله ګوانو یا وریږه تځه
د وریږو له زړه کډه وینې څاڅي   به کړو د غم لویدلی ښالا کړم وتځه

ادس بڼدې لږ حال دپلار او نیکه د کیبس تفصیل حال هم کاږم او د خپل امني
لیدونکي بیخبروم زما زاتګ دې نا بودي د نیا ته یعني تولدې واقع سوی و په
۱۴ د رجب المرجب سنه ۱۰۸۴ هجري یکوکران کښې او سن ته د تمیز ورسیدم نوی
پلار درس راته شروع کا او تر اتلسم کال د عمري ولوستل احکام
د دین او فقه او اصول او تفسیر او د فصاحت علوم لکه قافیه او عروض او
بیان او معاني او لور چه زما پلار مرحوم وفات سو اوزه په تقاضا د پادشاه ظل الله
دامت سلطنته شاه حسین را علم د فقه) ر بار ته ا اوتر اوسه په نظر کیمیا اثر
د پادشاه اسلام پناه دیم او هر کله پا احسان او مرحمت د دې خاندان عالیشان
سر بلندیم عمري تیره سوې په لوستلو او کښلو د کتابو له مخه د جهان بلد بيهده ظلمه
او وزیره مې هم خوښي لکه بیلیدې اشتغالو چه بل څه پدې اوقاتو د عمر بیه مې تیر کړ
یو څو کتابونه مې وکښل چه یو له د غوتځه د غه خزانه ده او لوړ دادې یو کتاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

کښلی دی په بیان د علوم د فصاحت چه خلاصة الفصاحت بالدی او بد
کتاب می هتول علوم د فصاحت په پښتو د خپلو پښتنو طالبانو د پاره خلاصه کړل
بل کتاب ی کښلی دی په بیان د طبابت او علاج چه خلاصة الطب ئې نوم دی په
سنه ۱۱۳۹ هجری چه دی دغه کتاب د پادشاه عالم پناه مدظله تر پیشی کا
سل طلاوی ی ماته صله کا او مرکلو د اسی مراحم د پادشاه د دی فقیر غریب سیچی
د میر دی او ارکان د دولت ابد مدت هم پر دی فقیر د مرحمت نظر کا خاص بیا
ها در خان عالیمکان چه من ورځ بنفسه هر د غربا و پر سر ظل د رحمت دی خالق
دی عمر د پیر کا مالدیو دیوان د اشعارو هم سته چه په دی وقت کی مرتب او مدون
سوی دی او غزلونه او قصاید او رباعی ئې کلد چه طبع قاصر میل د شعر او و بنا
کاشعرون کاتب هم او موزونان د روزګاری خو بنوی څکه چه د خان ستاینه
سبب نده او پوهان لدی کار عار کا نو پخزانه کی می خپل احوال وکیښ چه
دی کتاب ویونکی ماته دعا وکا او هر وقت می په دعا یاد کا خپله یوه غزل
هم دلته د نمونی په طور کاتب هم چه پر صفحه د روزګار ـ یا دګار وی نور
اشعار می په دیوان کښی یو ځای دی شایقان د علم او شعری له دیوان لولی

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل د کاتب الحروف غفر الله ذنوبه

ساقی پاڅه د سره ملو ډک یو جام را | تا الغم نا آرام هم آرام را
بیلا میوه د دنیا رندانو ری څکم مه | پیر لی سوده خوبی بند پیغام را
دنیا پاتی ده بنادی مه یو گړی ده | یو گړی می خوبی کړه می کړی انعام را
د بلیتون پنتاریکو کی ... شین سو | رنا لمر د جام د میو نظلام را
ناکامه سوه د دنیا می کام را تری نه کا | چه می خوبه کا کام تر خه وما ناکام را
نه فضائل سته نه متی سته نه زندی سته | چه هم نه بخه او بد علی الدوام را

پاو بوی سوو زه ... لبر ... انود کړ
محمد ته د اور ډک یوسی جام را

تمت الکتاب بعون الملک الوهاب اللهم اغفر وارحم لکاتبه ولقارئه ولمن نظر فیه حقا علینا
والصلوة والسلام علی رسوله محمد وعلی آله واصحابه اجمعین کتاب تمام سو
پوره د جمعی ۲۴ د شوال المکرم سنه ۱۱۴۲ هجری په قندهار بنار او موفق
محمد هوتک هم فارغ البال سو الحمد لله حمدا کثیرا
بتاریخ دهم ماه ربیع الاول سنه یکهزار و دو صد و شصت و پنج هجری گذشته بود

(c) ketabton.com: The Digital Library

از هجرت رسول خدا صلی الله علیه و سلم بدستخط حقیر فقیر کثیر التقصیر
نور محمد نوشکی برای عالیجاه رفعت جایگاه سردار عالی تبار سردار
مهردل خان قلمی گردید هر که خواند دعا طمع دارم
زانکه من بنده گنه گارم این کتاب را احقر الناس محمد عباس
قوم بابی در شهر کوسته بلوچستان خاص از برای عالیجاه تجارت نشان
حاجی عبدالاکبر قوم هوتکی قلمی کرده ۱۳۰۲ سنه هجری باستعجال تمام قلمی شد

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library